

Opinia dotycząca zapowiedzianego postępowania Komisji Europejskiej przeciwko Polsce w zakresie tzw. „stref wolnych od ideologii LGBT”

Spis treści

1. GŁÓWNE WNIOSKI.....	1
2. POSTĘPOWANIE KOMISJI EUROPEJSKIEJ PRZECIWKO POLSCE	3
2.1. KONTEKST: „UNIJNA STRATEGIA NA RZECZ RÓWNOŚCI LGBTIQ” Z DNIA 12 LISTOPADA 2020 R.	3
2.2. KONTEKST: DOTYCHCZASOWE REZOLUCJE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO	3
2.3. LIST KOMISJI EUROPEJSKIEJ Z DNIA 16 LUTEGO 2021 R.	5
2.4. ODPOWIEDŹ PEŁNOMOCNIKA RZĄDU DS. RÓWNEGO TRAKTOWANIA Z DNIA 19 KWIEŚNIA 2021 R.	7
2.5. ZAPOWIEDŹ POSTĘPOWANIA Z DNIA 15 LIPCA 2021 R.	7
2.6. LIST KOMISJI EUROPEJSKIEJ DO MINISTRA SPRAW ZAGRANICZNYCH Z DNIA 15 LIPCA 2021 R.	8
2.7. LIST KOMISJI EUROPEJSKIEJ DO MARSZAŁKÓW WOJEWÓDZTW Z DNIA 3 WRZEŚNIA 2021 R.	9
2.8. REZOLUCJA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO Z DNIA 14 WRZEŚNIA 2021 R.	10
2.9. LIST SEKRETARZA STANU WALDEMARA BUDY Z DNIA 15 WRZEŚNIA 2021 R.	11
3. PRAWNE PODSTAWY DZIAŁANIA KOMISJI EUROPEJSKIEJ	11
3.1. ZAGADNIENIA WSTĘPNE	11
3.2. ART. 2 TRAKTATU O UNII EUROPEJSKIEJ	14
3.3. ART. 7 TRAKTATU O UNII EUROPEJSKIEJ	17
4. RZETELNE ODNIESIENIE SIĘ DO CZTERECH PYTAŃ KOMISJI EUROPEJSKIEJ	19
4.1. RZECZYWISTY STATUS PRAWNY DEKLARACJI SPRZECIWU WOBEC „IDEOLOGII LGBT”	19
4.2. RZECZYWISTY STAN ORZECZNICTWA POLSKICH SĄDÓW W SPRAWACH DEKLARACJI SPRZECIWU WOBEC „IDEOLOGII LGBT”	21
4.3. RZECZYWISTE PRÓBY ZDEFINIOWANIA „IDEOLOGII LGBT” W POLSKIEJ DEBACIE PUBLICZNEJ	22
4.4. RZECZYWISTE PRZYKŁADY NIEPROFESJONALNYCH ZACHOWAŃ MOTYWOWANYCH „IDEOLOGIĄ LGBT” W POLSCE	24
5. KONSTITUCJA RP JAKO PUNKT ODNIESIENIA DLA AUTORÓW POSZCZEGÓLNYCH DEKLARACJI	25
5.1. KONSTITUCYJNY MODEL RODZINY NIE OBEJMUJE HOMOSEKSUALNYCH KONKUBINATÓW	25
5.2. MAŁŻEŃSTWO ROZUMIANE WYŁĄCZNIE JAKO ZWIĄZEK KOBIETY I MĘŻCZYZNY	27
5.3. PRAWO RODZICÓW DO WYCHOWYWANIA DZIECI ZGODNIE ZE SWOIM SUMIENIEM	29
5.4. PRAWO DZIECKA DO OCHRONY PRZED DEMORALIZACJĄ	30
5.5. SUWERENNOŚĆ POLSKI W OBSZARZE PRAWA MAŁŻEŃSKIEGO I RODZINNEGO	31
6. PODSUMOWANIE	32

1. Główne wnioski

- **Jedynym zarzutem Komisji Europejskiej wobec państwa polskiego jest „brak współpracy ze strony władz polskich z Komisją w zakresie badania przez Komisję**

zgodności z prawem UE przyjętych w Polsce uchwał w sprawie tzw. «stref wolnych od ideologii LGBT»» (pismo z dnia 15 lipca 2021 r., punkt 2.6.).

- Zdaniem Komisji, w piśmie z dnia 19 kwietnia 2021 r. Polska nie udzieliła żadnej odpowiedzi na 9 z 12 pytań (2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11 i 12) zadanych przez Komisję w piśmie z dnia 16 lutego, zaś na pozostałe 3 z 12 pytań (1, 7 i 8) udzieliła jedynie częściowych odpowiedzi. **To właśnie brak odpowiedzi oraz odpowiedzi niewyczerpujące uznawane są przez Komisję za naruszenie art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej.**
- **Deklaracje sprzeciwu wobec „ideologii LGBT” są innym rodzajem dokumentu niż Samorządowa Karta Praw Rodzin (SKPR),** przygotowana z udziałem Instytutu Ordo Iuris. Wbrew intencjom Parlamentu Europejskiego, który w swoich rezolucjach kilkakrotnie błędnie utożsamiał ze sobą te dwa dokumenty, **postępowanie Komisji Europejskiej nie dotyczy SKPR.**
- **Żadna z deklaracji polskich samorządów podjętych przeciwko „ideologii LGBT” nie ustanowiła „strefy” wolnej od jakichkolwiek osób lub grup osób.** Radni zdefiniowali „ideologię LGBT” jako zespół „kontrowersyjnych i niepodzielanych przez znaczną część społeczeństwa poglądów na małżeństwo, rodzinę, sposób okazywania ludzkiej seksualności, wczesną seksualizację dzieci” oraz „próby ich forsowania w edukacji, kulturze i życiu społecznym”.
- **Deklaracje były podejmowane jako odpowiedź na „deklarację LGBT+” Rafała Trzaskowskiego z dnia 18 lutego 2019 r.** Pośród licznych postulatów tego dokumentu znalazły się trzy rodzaje działań, które należy ocenić jako obiektywnie sprzeczne z polskim prawem, i które z tego właśnie powodu wyszczególnili w swoich deklaracjach radni. **To te bezprawne działania, a nie jakiegokolwiek osoby, stanowią ich zdaniem przejaw „ideologii LGBT”.**
- Zdecydowana większość wojewódzkich sądów administracyjnych (10 orzeczeń spośród 14) uznała zgodność takich deklaracji z prawem. **Sądy stwierdziły, że – wbrew nieprawdziwym informacjom o rzekomym istnieniu „stref wolnych od LGBT” – deklaracja tego typu „nie dotyczy prezentowania ideologii, która jest zakazana przez prawo i nie ingeruje swoją treścią w sferę publicznoprawną”.** Podkreślono również, że **akt taki „nie zawiera w swej treści sformułowań dyskryminujących osoby LGBT, jak też ograniczających prawa tych osób”.**
- **Za zdecydowanie niewłaściwą należy uznać reakcję na trwające postępowanie sekretarza stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej, który mylnie utożsamiał ze sobą omawiane deklaracje sprzeciwu wobec „ideologii LGBT” z SKPR.** Samorządowa Karta Praw Rodzin jako dokument, w którym nie pada ani jedno odniesienie do ruchu LGBT, jest bezpieczną alternatywą dla pozostałych uchwał, które – mimo iż, jak zostało to wykazane, nie posiadają charakteru dyskryminującego – budzą kontrowersje w oczach zachodnich polityków.
- Cennym punktem odniesienia jest przypadek Rady Miejskiej w Wilamowicach, która – w odpowiedzi na podobne zarzuty – **zastąpiła uchwałę zawierającą stwierdzenie o „podważaniu przez przedstawicieli środowisk LGBT pojęcia modelu rodziny”) Samorządową Kartą Praw Rodzin, co pozwoliło miastu zatrzymać środki z Funduszy Norweskich.**

2. Postępowanie Komisji Europejskiej przeciwko Polsce

2.1. Kontekst: „unijna strategia na rzecz równości LGBTIQ” z dnia 12 listopada 2020 r.

W dniu 12 listopada 2020 r. Komisja Europejska w specjalnym komunikacie¹ ogłosiła powstanie pierwszej unijnej „Strategii na rzecz równości osób LGBTIQ 2020-2025”². Dokument ten składa się z 4 zasadniczych filarów dotyczących różnych aspektów życia osób o skłonnościach homoseksualnych i zaburzeniach tożsamości płciowej w przestrzeni społecznej. Część z propozycji znajdujących się w dokumencie nie wzbudza wątpliwości i wynika wprost z ogólnych zasad oraz gwarancji systemu praw człowieka. Należą do nich m. in. postulaty walki z dyskryminacją w miejscu pracy, ograniczenia niepotrzebnych interwencji chirurgicznych w stosunku do dzieci przejawiających zaburzenia tożsamości płciowej czy zwalczania przemocy i agresji wobec osób o odmiennych skłonnościach seksualnych. W Strategii pojawiają się jednak również próby wprowadzenia nowych pojęć i kategorii praw, które nie mają uzasadnienia w obowiązującym normach i wobec których nie istnieje konsensus wśród państw członkowskich Unii Europejskiej. Stanowią one również nieuprawnioną próbę wykroczenia poza przyznane Unii w traktatach kompetencje oraz zasady proporcjonalności i subsydiarności, a także uderzają one bezpośrednio w polski ład konstytucyjny. Szczególnie rażący jest fakt, że Komisja w wydanym dokumencie powieliła nieprawdziwe informacje rozpowszechniane w przestrzeni publicznej przez radykalnych aktywistów dotyczące rzekomego istnienia w Europie (w domyśle: w Polsce) „stref wolnych od (osób) LGBT”. Dokument ten został poddany szczegółowej analizie przez ekspertów Fundacji Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris³.

2.2. Kontekst: dotychczasowe rezolucje Parlamentu Europejskiego

Do tej pory Parlament Europejski przyjął trzy rezolucje, konfrontujące politykę państwa polskiego z politycznymi postulatami ruchu LGBT:

1. Rezolucja z dnia 18 grudnia 2019 r.⁴,

Stwierdzono w niej, że „od początku 2019 r. ponad 80 samorządów w Polsce przyjęło uchwały, w których oświadczają, że są wolne od «ideologii LGBT», lub zatwierdziło Samorządową Kartę Praw Rodzin lub jej najważniejsze przepisy, które dyskryminują w szczególności rodziny niepełne i rodziny LGBTI”, „w tych uchwałach wzywa się władze lokalne do powstrzymania się od podejmowania jakichkolwiek działań zachęcających do

¹ Unia równości, 13.11.2020, https://ec.europa.eu/poland/news/201113_pl (dostęp: 21.09.2021).

² LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025, 12.11.2020, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/lgbtiq_strategy_2020-2025_en.pdf (dostęp: 21.09.2021).

³ (red.) K. Pawłowska, T. Zych, *Przeciw dyskryminacji, przeciw ideologii. Odpowiedź Instytutu Ordo Iuris na Strategię na rzecz równości LGBTIQ 2020-2025 Komisji Europejskiej*, 16.09.2021, https://ordoiuris.pl/sites/default/files/inline-files/Strategia LGBT odpowiedz_OI.pdf (dostęp: 21.09.2021).

⁴ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 18 grudnia 2019 r. w sprawie dyskryminacji osób LGBTI i nawoływania do nienawiści do nich w sferze publicznej, w tym stref wolnych od LGBTI (2019/2933(RSP)), https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2019-0101_PL.html (dostęp: 21.09.2021).

tolerancji dla osób LGBTI, od udzielania wsparcia finansowego organizacjom pozarządowym działającym na rzecz promowania równych praw, od prowadzenia edukacji opartej na niedyskryminacji czy od wspierania osób LGBTI w jakikolwiek inny sposób”, „utworzenie stref wolnych od LGBTI, nawet jeśli nie polega na wprowadzaniu fizycznych barier, stanowi środek skrajnie dyskryminujący, który ogranicza przysługującą obywatelom UE swobodę przemieszczania się”.

W związku z tą konstatacją, Parlament Europejski „zdecydowanie potępia wszelką dyskryminację osób LGBTI i ich praw podstawowych przez organy publiczne, w tym nawoływanie do nienawiści przez władze publiczne i urzędników wybieranych w wyborach, podczas kampanii wyborczych, a także niedawne deklaracje dotyczące stref wolnych od «ideologii LGBT» w Polsce, oraz wzywa Komisję do zdecydowanego potępienia tych przejawów dyskryminacji w sferze publicznej” oraz „apeluje do Komisji, by oceniła, czy utworzenie stref wolnych od LGBTI stanowi pogwałcenie swobody przemieszczania się i pobytu w UE, co naruszałoby art. 3 ust. 2 TUE, art. 21 TFUE, tytuły IV i V części trzeciej, oraz art. 45 Karty; wzywa Komisję do stwierdzenia, czy Polska uchybiła zobowiązaniu wynikającemu z Traktatów i czy zgodnie z art. 258 TFUE Komisja powinna wydać w tej sprawie uzasadnioną opinię”.

2. Rezolucja z dnia 17 września 2020 r.⁵,

W rezolucji tej Parlament Europejski „przypomina, również w kontekście kampanii przed wyborami prezydenckimi w 2020 r., o swoim stanowisku wyrażonym w rezolucji z 18 grudnia 2019 r., w której zdecydowanie potępił wszelką dyskryminację osób LGBTI i naruszanie ich praw podstawowych przez władze publiczne, w tym mowę nienawiści ze strony władz publicznych i urzędników wybranych w wyborach, zakazywanie Parad Równości i programów uświadamiających, a także niewystarczającą ochronę przed wymierzonymi w nie atakami, ogłoszenie w Polsce stref wolnych od tzw. ideologii LGBT i uchwalenie Samorządowej Karty Praw Rodzin, która stanowi przejaw dyskryminacji zwłaszcza rodzin z jednym rodzicem i rodzin LGBTI”.

3. Rezolucja z dnia 11 marca 2021 r.⁶

W tej rezolucji eurodeputowani stwierdzają, że „od marca 2019 r. ponad 100 województw, powiatów i gmin w całej Polsce podjęło uchwały, w których ogłaszają, że są wolne od tzw. ideologii LGBTI, lub przyjęło «Samorządowe Karty Praw Rodzin»”, „w uchwałach w sprawie stref wolnych od LGBTI deklaruje się sprzeciw wobec «ideologii ruchu LGBT» i wzywa władze lokalne do powstrzymania się od wszelkich działań wspierających tolerancję wobec osób LGBTIQ, w tym do wycofania pomocy finansowej dla organizacji, których celem jest

⁵ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 17 września 2020 r. w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie stwierdzenia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Rzeczpospolitą Polską zasady praworządności (COM(2017)0835 – 2017/0360R(NLE)), https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0225_PL.html (dostęp: 21.09.2021).

⁶ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 11 marca 2021 r. w sprawie ogłoszenia UE strefą wolności osób LGBTIQ (2021/2557(RSP)), https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0089_PL.html (dostęp: 21.09.2021).

propagowanie niedyskryminacji i równości”, „«Samorządowe Karty Praw Rodzin» zawierają bardzo wąską definicję rodziny, a jednocześnie wzywa się w nich gminy do ochrony praw rodziny we wszystkich strategiach politycznych, inicjatywach i przy udzielaniu finansowania”, „skupiając się wyłącznie na tych formach rodziny, w Samorządowych Kartach Praw Rodzin pośrednio wzywa się do dyskryminacji wszystkich innych modeli rodziny – w szczególności rodzin niepełnych, rodzin osób tej samej płci i tęczy – oraz do wstrzymania wsparcia finansowego na rzecz projektów i inicjatyw, które chronią i promują prawa podstawowe, organizują edukację antydyskryminacyjną lub w jakikolwiek inny sposób wspierają równość i osoby LGBTIQ”, „polski Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł dziewięć skarg przeciwko niektórym województwom, powiatom i gminom, które podjęły uchwały o wolności od «ideologii LGBT», w wyniku czego do tej pory sądy administracyjne uznały cztery uchwały za niekonstytucyjne”, „Norwegia wycofała się z przyznawania funduszy polskiemu województwom, powiatom i gminom, które na mocy uchwały ogłosiły się wolnymi od tzw. ideologii LGBTI lub przyjęły «Samorządowe Karty Praw Rodzin», a „Komisja odrzuciła wnioski o finansowanie unijne w ramach programu «Partnerstwo miast» złożone przez polskie miasta, które ogłosiły strefy wolne od LGBTI lub przyjęły uchwały o prawach rodzin”.

2.3. List Komisji Europejskiej z dnia 16 lutego 2021 r.

W dniu 16 lutego 2021 r. Komisja Europejska skierowała wobec rządu polskiego list (znak Ares(2021)1287785), pod którym podpisali się Joost Korte, Salla Saastamoinen oraz Marc Lemaître. Według Komisji list stanowi reakcję na „szereg pism od organizacji pozarządowych i osób fizycznych, które skarżą się, że w 2019 r. ponad 90 polskich gmin, powiatów i województw przyjęło uchwały sprzeciwiające się tak zwanej «ideologii LGBT» lub deklarujące, że miejsca te są strefą wolną od takiej «ideologii». W opinii autorów tych pism takie uchwały stanowią naruszenie prawa Unii”. Komisja przytacza następnie poszczególne przepisy prawa unijnego zakazujące dyskryminacji ze względu na orientację seksualną lub płeć.

Komisja zadała rządowi polskiemu **12 pytań szczegółowych**:

- 1) Jaki jest status prawny uchwał dotyczących „wolności od ideologii LGBT” w polskim prawie? W szczególności, czy mają one moc wiążącą, a jeśli tak, to dla kogo? Jak wiele oświadczeń lub uchwał tego typu przyjęto? Czy są one sformułowane w taki sam sposób czy też są różne? Jeśli są różne, czy mogą nam Państwo przekazać pięć różnych przykładów?
- 2) Czy mogą Państwo podać, ile orzeczeń wydano w polskich sądach w sprawie zgodności tych uchwał z prawem polskim i ewentualnie z prawem unijnym? Proszę przekazać treść wszystkich dostępnych orzeczeń oraz informacje o wszystkich sprawach zawisłych, podając sąd, numer sprawy oraz streszczenie faktów i skarg.
- 3) Czy mogą Państwo wyjaśnić, co właściwie oznacza „wolność od ideologii LGBT”? Czy „ideologia LGBT” oznacza coś innego niż prawo osób LGBT do niebycia dyskryminowanym, zgodnie z prawem Unii, a jeśli tak, to na czym polega różnica?
- 4) Co dokładnie oznacza tekst uchwały w sprawie „wolności od ideologii LGBT” przytoczony w pkt 1.1 powyżej? Jeśli chodzi o rekrutację osób LGBT lub wybór takich osób jako wykonawców, czy mogą Państwo podać przykłady „nieprofesjonalnych kryteriów”

narzucanych nauczycielom i przedsiębiorcom? Czy mogliby Państwo również przytoczyć przykłady „administracyjnej presji na rzecz stosowania poprawności politycznej w wybranych zawodach”?

- 5) W przypadku jakich kategorii pracowników i w jakim stopniu samorządy terytorialne, a w szczególności gminy, są zaangażowane w proces rekrutacji i określania warunków pracy? Wydaje się, że odgrywają taką rolę przynajmniej w przypadku szkół, przedszkoli, bibliotek i przedsiębiorstw komunalnych.
- 6) Czy organy lokalne i regionalne (na poziomie gminy, powiatu i województwa), które przyjęły omawiane uchwały, mogą – formalnie lub faktycznie – wywierać decydujący wpływ na strategię rekrutacyjną innego (potencjalnego) pracodawcy (na przykład w sytuacjach, w których taki pracodawca jest finansowo lub w inny sposób od tych organów zależny)? Czy w dokumentach zamówień lub zaproszeniach do składania wniosków publikowanych lub zarządzanych przez te organy lokalne lub regionalne pojawiły się jakieś odniesienia do oświadczeń i uchwał, o których mowa w powyższych pytaniach?
- 7) Czy podczas przygotowywania i realizacji programów wystąpiły jakieś przypadki dyskryminacji ze względu na orientację seksualną lub zmianę płci, mające wpływ na operacje współfinansowane w ramach funduszy ESI? Aby to wykazać, instytucje zarządzające powinny przedstawić analizę odrzuconych wniosków i uzasadnień decyzji o odrzuceniu w zestawieniu z przyjętymi wnioskami.
- 8) W jaki sposób Polska wdrożyła metodykę opisaną w „Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014–2020” w celu spełnienia kryterium kwalifikacji odnoszącego się do „wymogu zapewnienia zgodności z horyzontalną zasadą niedyskryminacji ze względu na [...] orientację seksualną”?
- 9) Jakie konkretne działania podejmuje się na szczeblu regionalnym, aby zapewnić wypełnienie zobowiązania wynikającego z art. 7 rozporządzenia (UE) 1303/2013 i art. 8 rozporządzenia (UE) 1304/2013 (tj. zobowiązania do podejmowania odpowiednich kroków w celu zapobiegania wszelkim formom dyskryminacji / wspierania szczególnych przedsięwzięć mających na celu zwalczanie wszelkich form dyskryminacji ze względu na – między innymi – płeć lub orientację seksualną), mając na uwadze, że te same organy regionalne, które przyjęły omawiane uchwały, mają także wpływ na procesy wdrażania i wydatkowania funduszy ESI na lata 2014–2020?
- 10) Jakie instrumenty posiada instytucja zarządzająca do stwierdzenia, czy podmioty zarządzające infrastrukturą lub obiektami przeznaczonymi do użytku publicznego, które zbudowano, odnowiono lub zakupiono przy wsparciu z funduszy ESI, zapewniają niedyskryminacyjny dostęp do tej infrastruktury lub obiektów (zwłaszcza w przypadku, gdy taki podmiot zarządzający podlega organowi lub jest w inny sposób kontrolowany przez organ, który przyjął „uchwałę anti-LGBT”)? Czy instytucja zarządzająca zawiesi lub uchyli wsparcie z funduszy ESI, jeśli taki niedyskryminacyjny dostęp nie jest zapewniony?
- 11) Czy dokument określający warunki wsparcia w ramach funduszy ESI zawiera klauzulę zabraniającą wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć lub orientację seksualną przy wykorzystywaniu projektów przez tak zwanych „użytkowników końcowych”, zapewniającą częściowe lub całkowite zawieszenie bądź anulowanie wsparcia w przypadku niespełnienia tego warunku?

12) Proszę przedstawić wykaz projektów i ich beneficjentów dla wszystkich projektów wspieranych z funduszy ESI i realizowanych na szczeblu gminy, powiatu lub województwa, w regionach, które przyjęły „uchwały anty-LGBT”, wraz z łączną kwotą współfinansowania przyznaną dotychczas na te projekty.

2.4. Odpowiedź Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania z dnia 19 kwietnia 2021 r.

Odpowiedź na pismo Komisji została sformułowana w dniu 19 kwietnia 2021 r. przez Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania (znak BRT-XXI.6103.1.2021.AN).

Pełnomocnik przypomniał, że „podstawą działalności jednostek samorządu terytorialnego jest konstytucyjna zasada samodzielności jednostek samorządu terytorialnego, która nie pozwala na ingerencję organów administracji rządowej w ich merytoryczne zadania”, wobec czego „organy administracji rządowej nie mają uprawnień do władczej ingerencji w merytoryczne kompetencje organów jednostek samorządu terytorialnego”.

W odpowiedzi Pełnomocnika uwypuklono też fakt, że „z orzecznictwa Wojewódzkich Sądów Administracyjnych wynika, że podejmowane uchwały nie stanowią aktów prawa miejscowego, które ustanawiają prawa i obowiązki. Uchwały nie stanowią również aktów z zakresu administracji publicznej, które stanowiłyby przejaw władztwa publicznoprawnego sprawowanego przez organy administracji publicznej, w tym przez jednostki samorządu terytorialnego. Nie nakładają na obywateli żadnych uprawnień ani obowiązków oraz nie ograniczają ani też nie odbierają żadnych praw. Mogą one być utożsamiane z deklaracjami, reprezentującymi jedynie poglądy radnych w kwestiach światopoglądowych i obyczajowych”.

Pełnomocnik podkreślił **konieczność odróżniania deklaracji sprzeciwu wobec „ideologii LGBT” od Samorządowej Karty Praw Rodzin, która „jest dokumentem mającym wyznaczyć kierunek polityki rodzinnej na poziomie lokalnym”, „nie pojawiają się [w niej] żadne odniesienia do osób identyfikujących się z ruchem LGBT”, a także „żaden postulat SKPR nie zmienia prawnej sytuacji osób pozostających we wspólnym pożyciu w ramach związków innych niż małżeńskie”.**

Odpowiadając na obawy Komisji, uspokojono, że „odnosząc się do stosowania antydyskryminacyjnych regulacji na poziomie krajowych programów operacyjnych na lata 2014-2020, dla których Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (MFiPR) pełni rolę instytucji zarządzającej, **nie odnotowano przypadków dyskryminacji ze względu na orientację seksualną lub zmianę płci. Nie otrzymano też żadnej skargi w zakresie dyskryminacji wnioskodawców ubiegających się o dofinansowanie.** [...] W świetle szczegółowych odpowiedzi udzielanych przez marszałków oraz **braku sygnałów o nieprawidłowościach, nie było podstaw do podejmowania przez MFiPR działań wobec instytucji zarządzających,** które w ramach obowiązujących zasad systemu zarządzania EFSiI odpowiadają w całości za prawidłowe wdrażanie regionalnych programów operacyjnych”.

2.5. Zapowiedź postępowania z dnia 15 lipca 2021 r.

15 lipca 2021 r. Komisja Europejska zapowiedziała „wszczenie postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego przeciwko Węgrom i Polsce związanego

z równością i ochroną praw podstawowych”. Zgodnie z treścią komunikatu, „w przypadku Polski Komisja uważa, że władze polskie nie ustosunkowały się w pełni i w odpowiedni sposób do zapytania Komisji dotyczącego charakteru i wpływu uchwał dotyczących tzw. stref wolnych od ideologii LGBT przyjętych przez kilka polskich regionów i gmin. Oba państwa członkowskie mają dwa miesiące na ustosunkowanie się do zastrzeżeń przedstawionych przez Komisję. W przeciwnym razie Komisja może podjąć decyzję o przesłaniu im uzasadnionej opinii, a w dalszej kolejności o skierowaniu wymienionych spraw do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej”. Komisja precyzuje, że „od roku 2019 kilka polskich gmin i regionów przyjęło uchwały w sprawie utworzenia tzw. stref wolnych od ideologii LGBT. Komisja wyraża niepokój, że oświadczenia te mogą naruszać prawo UE dotyczące niedyskryminacji ze względu na orientację seksualną. Należy zatem przeprowadzić szczegółową analizę zgodności wspomnianych uchwał z prawem UE. Aby dokończyć swoją ocenę, Komisja potrzebuje adekwatnych i wyczerpujących informacji od władz polskich. Pomimo wyraźnego wezwania, jakie Komisja wystosowała w lutym, polskie władze nie dostarczyły do tej pory wymaganych informacji, wyraźnie unikając odpowiedzi na większość próśb ze strony Komisji. Polska utrudnia zatem Komisji wykonywanie uprawnień przyznanych jej na mocy Traktatów i narusza zasadę lojalnej współpracy wynikającą z art. 4 ust. 3 TUE, która nakłada na państwa członkowskie obowiązek rzeczywistej współpracy z instytucjami Unii. W związku z tym Komisja podjęła decyzję o skierowaniu do Polski wezwania do usunięcia uchybienia w związku z brakiem współpracy”⁷.

Komisja w istocie formułuje zatem wobec Polski dwa zarzuty:

- Zarzut proceduralny, bezpośredni, dotyczący rządu RP: „władze polskie nie ustosunkowały się w pełni i w odpowiedni sposób do zapytania Komisji dotyczącego charakteru i wpływu uchwał dotyczących tzw. stref wolnych od ideologii LGBT przyjętych przez kilka polskich regionów i gmin”,
- Zarzut materialny, pośredni, dotyczący polskich samorządów: „od roku 2019 kilka polskich gmin i regionów przyjęło uchwały w sprawie utworzenia tzw. stref wolnych od ideologii LGBT. Komisja wyraża niepokój, że oświadczenia te mogą naruszać prawo UE dotyczące niedyskryminacji ze względu na orientację seksualną”.

Tego samego dnia na oficjalnym profilu Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania pojawiła się informacja o treści: „[Komisja Europejska] wystosowała pismo ws. uchwał, na które odpowiedzieliśmy we wskazanym terminie czyli w kwietniu 2021 r. Jesteśmy także w kontakcie z KE w tej sprawie”⁸.

2.6. List Komisji Europejskiej do Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 15 lipca 2021 r.

W liście z dnia 15 lipca 2021 r. (znak INFR(2021)2115, C(2021)5221) Komisja Europejska postawiła zarzut „braku współpracy ze strony władz polskich z Komisją w zakresie badania przez Komisję zgodności z prawem UE, w szczególności z dyrektywami 2000/78/WE, 2006/54/WE i 2004/113/WE oraz rozporządzeniami (UE) nr 1303/2013 i 1304/2013,

⁷ Prawa osób LGBTIQ: „żółta kartka” dla Polski i Węgier, 15.07.2021, https://ec.europa.eu/poland/news/210715_lgbt_pl (dostęp: 21.09.2021).

⁸ Anna Schmidt, 15.07.2021, <https://twitter.com/RTraktowanie/status/1415611286575013888> (dostęp: 21.09.2021).

przyjętych w Polsce uchwał w sprawie tzw. «stref wolnych od ideologii LGBT». Komisja otrzymała szereg skarg, w których zarzuca się, że uchwały te naruszają prawo UE, które zakazuje dyskryminacji ze względu na orientację seksualną i płeć, a także Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej”.

Zdaniem Komisji, w piśmie z dnia 19 kwietnia Polska nie udzieliła żadnej odpowiedzi na 9 z 12 pytań (2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11 i 12) zadanych przez Komisję w piśmie z dnia 16 lutego, zaś na pozostałe 3 z 12 pytań (1, 7 i 8) udzieliła jedynie częściowych odpowiedzi. To właśnie brak odpowiedzi oraz odpowiedzi niewyczerpujące uznawane są przez Komisję za naruszenie art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej.

2.7. List Komisji Europejskiej do marszałków województw z dnia 3 września 2021 r.

W dniu 3 września 2021 r. Komisja Europejska wysłała list do marszałków województw lubelskiego, łódzkiego, małopolskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego (znak Ares(2021)5444303⁹) jako do przedstawicieli instytucji zarządzających funduszami unijnymi. Komisja stwierdziła, że „polskie władze nie odpowiedziały w pełni i właściwie na jej zapytanie dotyczące natury i wpływu deklaracji, oświadczeń lub rezolucji przyjętych przez władze regionalne o tak zwanych «strefach wolnych od ideologii LGBTIQ»”.

Komisja „podkreśla Państwa [marszałków] odpowiedzialność jako instytucji zarządzających funduszami UE za udzielenie wyczerpujących odpowiedzi na pytania postawione przez Komisję”. W związku z tym Komisja komunikuje „wstrzymanie poprawek do programu REACT-EU w odniesieniu do Państwa [marszałków] regionalnych programów operacyjnych”. Podpisany jako autor listu Normunds Popens „podkreśla, że Komisja potrzebuje odpowiednich i wyczerpujących wyjaśnień dotyczących wezwania i będzie wdzięczny za potwierdzenie wszelkich działań naprawczych w związku z deklaracjami”.

Należy podkreślić, że **żadne z pięciu województw nie ustanowiło jakiegokolwiek „strefy”**. Uchwały przyjęte przez te województwa to w rzeczywistości:

- 1) Stanowisko Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 25 kwietnia 2019 r. w sprawie wprowadzania ideologii „LGBT” do wspólnot samorządowych¹⁰.
- 2) Uchwała Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 stycznia 2020 r. w sprawie przyjęcia Stanowiska Sejmiku Województwa Łódzkiego – Samorządowej Karty Praw Rodzin¹¹,
- 3) Deklaracja Nr 1/19 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 29 kwietnia 2019 r. w sprawie sprzeciwu wobec wprowadzenia ideologii „LGBT” do wspólnot samorządowych¹²,

⁹ *Responsibilities of the regional Managing Authorities to provide comprehensive answers to the letter of formal notice of 14 July 2021 and to undertake corrective measures*, 03.09.2021, https://roztocze.net/upload/Letter_to_5_ESIF_regional_managi.docx.pdf (dostęp: 21.09.2021).

¹⁰ Stanowisko Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 25 kwietnia 2019 r. w sprawie wprowadzania ideologii „LGBT” do wspólnot samorządowych, <https://umwl.bip.lubelskie.pl/index.php?id=57&p1=szczegoly&p2=1382854> (dostęp: 21.09.2021).

¹¹ Uchwała Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 stycznia 2020 r. w sprawie przyjęcia Stanowiska Sejmiku Województwa Łódzkiego – Samorządowej Karty Praw Rodzin, https://bip.lodzkie.pl/files/Uchwa%C5%82a_260_2.pdf (dostęp: 21.09.2021).

¹² Deklaracja Nr 1/19 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 29 kwietnia 2019 r. w sprawie sprzeciwu wobec wprowadzenia ideologii „LGBT” do wspólnot samorządowych,

- 4) Uchwała nr VIII/140/19 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 maja 2019 r. w sprawie przyjęcia stanowiska Sejmiku Województwa Podkarpackiego wyrażającego sprzeciw wobec promocji i afirmacji ideologii tak zwanych ruchów LGBT (z ang. Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender)¹³,
- 5) Uchwała nr X/125/19 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 19 czerwca 2019 r. przyjmująca stanowisko w sprawie sprzeciwu wobec prób wprowadzenia ideologii „LGBT” do wspólnot samorządowych oraz promocji tej ideologii w życiu publicznym¹⁴.

2.8. Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 14 września 2021 r.

14 września 2021 r. Parlament Europejski przyjął rezolucję „w sprawie praw osób LGBTIQ w UE” (2021/2679(RSP)). W motywie C tej rezolucji powtórzono formułowane już wcześniej bezpodstawne stwierdzenia, w myśl których Polska „narusza zasady niedyskryminacji, równości i wolności słowa i gdzie przyjęto także «Samorządowe Karty Praw Rodzin» oraz rezolucje określające gminy i regiony jako wolne od «ideologii LGBTI» (tzw. strefy wolne od LGBTI)”.

W punkcie 14 zwrócono się natomiast do Komisji, aby „zajęła się dyskryminacją społeczności LGBTIQ w Polsce i na Węgrzech, tak by skłonić te państwa członkowskie do prawidłowego stosowania i przestrzegania prawodawstwa UE w tej dziedzinie”. Rada została natomiast wezwana przez Parlament do „wznowienia dyskusji na temat postępowań na podstawie art. 7 TUE przeciwko Polsce i Węgrom, w tym w odniesieniu do praw osób LGBTIQ”.

Parlament wezwał także Komisję, aby „w pełni wykorzystywała dostępne narzędzia – w szczególności przyspieszone postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego i wnioski do Trybunału Sprawiedliwości o zastosowanie środków tymczasowych, a także instrumenty budżetowe – w celu eliminacji wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Polskę i Węgry wartości, na których opiera się Unia”. Sformułowania te należy traktować jako namawianie Komisji do obrania w omawianym postępowaniu postawy agresywnej, wrogiej wobec Polski i naruszającej podstawy traktatowe UE.

Najwyższy niepokój budzą natomiast podstawy aksjologiczne rezolucji. W punkcie 4 **stwierdzono, że „UE musi przyjąć wspólne podejście do uznawania jedнопłciowych małżeństw i związków partnerskich”**; wezwano państwa członkowskie, aby wprowadziły

<https://bip.malopolska.pl/umwm,a,1594074,deklaracja-nr-119-sejmiku-województwa-malopolskiego-z-dnia-29-kwietnia-2019-r-w-sprawie-sprzeciwu-wo.html> (dostęp: 21.09.2021).

¹³ Uchwała nr VIII/140/19 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 maja 2019 r. w sprawie przyjęcia stanowiska Sejmiku Województwa Podkarpackiego wyrażającego sprzeciw wobec promocji i afirmacji ideologii tak zwanych ruchów LGBT (z ang. Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender),

<https://bip.podkarpackie.pl/attachments/article/4617/140.pdf> (dostęp: 21.09.2021).

¹⁴ Uchwała nr X/125/19 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 19 czerwca 2019 r. przyjmująca stanowisko w sprawie sprzeciwu wobec prób wprowadzenia ideologii „LGBT” do wspólnot samorządowych oraz promocji tej ideologii w życiu publicznym, <http://bip.sejmik.kielce.pl/826-oswiadczenia-stanowiska-i-apele-sejmiku-województwa-swietokrzyskiego-vi-kadencji-lata-2018-2023/7457-stanowisko-sejmiku-województwa-swietokrzyskiego-dotyczace-sprzeciwu-wobec-prob-wprowadzenia-ideologii-lgbt-do-wspolnot-samorzadowych-oraz-promocji-tej-ideologii-w-zyciu-publicznym.html> (dostęp: 21.09.2021).

do swojego porządku prawnego „środki ułatwiające uznawanie płci prawnej rodziców transpłciowych”.

W punkcie 5 **wyrażono natomiast opinię, że „prawo UE ma pierwszeństwo przed wszelkiego rodzaju prawem krajowym, w tym przed sprzecznymi z nim przepisami konstytucyjnymi, i dlatego państwa członkowskie nie mogą powoływać się na niekonstytucyjność małżeństw jedнопłciowych lub na konstytucyjną ochronę «moralności» lub «porządku publicznego», by ograniczyć – z naruszeniem praw tęczowych rodzin przenoszących się na ich terytorium – podstawowe prawo do swobodnego przemieszczania się osób w UE”.**

2.9. List sekretarza stanu Waldemara Budy z dnia 15 września 2021 r.

W dniu 15 września 2021 r., nazajutrz po rezolucji Parlamentu Europejskiego, Waldemar Buda, sekretarz stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej, wystosował pismo (znak sprawy: DRP-Ia.66.10.99.2021.2.ASB) adresowane do wybranych Marszałków, Starostów, Prezydentów Miast, Burmistrzów i Wójtów. W liście tym stwierdzono, że:

„Zakaz dyskryminacji w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny wynika wprost z polskiej Konstytucji. Każda uchwała czy stanowisko światopoglądowe przyjmowane przez organy stanowiące samorządów różnych szczebli musi pozostawać w zgodzie z Konstytucją. Mając na uwadze powyższe, zwracam się do samorządów, których organy uchwałodawcze przyjęły tego typu dokumenty, o ich analizę i weryfikację czy nie zawierają one zapisów, które niekiedy – nawet wbrew intencjom organów stanowiących – mogłyby potencjalnie stać się przedmiotem nadinterpretacji w tym zakresie.

Przykładem takiej nadinterpretacji są, w naszej opinii, uwagi formułowane pod adresem **Samorządowych Kart Praw Rodzin, które w swych zamierzeniach i istocie odnoszą się do wspierania rodziny i rodzicielstwa. Jako takie, nie naruszają zasad dotyczących równości wszystkich obywateli wobec prawa oraz zakazu dyskryminacji z jakiegokolwiek przyczyny.** Bywa jednak, że nieprecyzyjne sformułowania tych dokumentów stanowią przedmiot dyskusji publicznej w kontekście dyskryminacji. W przypadku zidentyfikowania takich zapisów, uprzejmie proszę o podjęcie stosownych modyfikacji”.

3. Prawne podstawy działania Komisji Europejskiej

3.1. Zagadnienia wstępne

We wrześniu 2012 r. w swoim corocznym orędziu o stanie Unii Europejskiej (dalej: UE) skierowanym do Parlamentu Europejskiego przewodniczący José Manuel Barroso powiedział: „Potrzebujemy lepiej rozwiniętego wachlarza instrumentów – nie wystarczy już wybór

między miękką władzą politycznej perswazji a radykalnym rozwiązaniem z art. 7 Traktatu¹⁵. Odpowiedzią na te potrzeby miał być Komunikat Komisji Europejskiej do Parlamentu Europejskiego i Rady „Nowe ramy UE na rzecz umocnienia praworządności”¹⁶ (dalej jako: Komunikat). W Komunikacie określono nowe ramy UE na rzecz praworządności stanowiące wkład Komisji w umacnianie zdolności UE do zapewnienia skutecznej i jednakowej ochrony praworządności we wszystkich państwach członkowskich.

W tym miejscu należy już podkreślić niezwykle istotną różnicę pomiędzy dokumentem, jakim jest Komunikat, a mechanizmem art. 7 Traktatu o UE (dalej: TUE). Komunikat pełni funkcję zapobiegawczą (prewencyjną), a mechanizm z art. 7 TUE – funkcję sanacyjną. Mechanizmy wskazane w treści Komunikatu mają więc za zadanie umożliwić zaradzenie przyszłym zagrożeniom dla praworządności w państwach członkowskich zanim spełnione zostaną warunki uruchomienia mechanizmów przewidzianych w art. 7 TUE.

Założenia Komunikatu Komisji oraz jej działania w tym zakresie były w gruncie rzeczy bezzasadne. W Komunikacie uwypuklono, że „Komisja jest strażnikiem traktatów i ma obowiązek zapewnić poszanowanie wartości, na których opiera się UE, i chronić ogólny interes Unii. Musi zatem odgrywać aktywną rolę pod tym względem”. Był to początek jednostronnego poszerzania swoich kompetencji przez organy unijne, które, ignorując traktaty, rozpoczęły ograniczanie suwerenności i możliwości tworzenia własnego prawa przez kraje członkowskie. 20 grudnia 2017 roku rozpoczął się nowy etap procedury monitorowania stanu praworządności w państwach członkowskich, który otworzył drzwi kolejnym zarzutom stawianym Polsce, w tym zarzutom dotyczącym zwłaszcza demokracji i prawom człowieka.

W myśl art. 258 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, C 115, 09.05.2008), „jeśli Komisja uzna, że Państwo Członkowskie uchybiło jednemu z zobowiązań, które na nim ciążyą na mocy Traktatów, wydaje ona uzasadnioną opinię w tym przedmiocie, po uprzednim umożliwieniu temu Państwu przedstawienia swych uwag. Jeśli Państwo to nie zastosuje się do opinii w terminie określonym przez Komisję, może ona wnieść sprawę do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej”.

W przypadku braku odpowiedzi lub uzyskania odpowiedzi niezadowolającej, Komisja komunikuje rządowi krajowemu, dlaczego uważa, że państwo członkowskie naruszyło przepisy UE, a rząd krajowy ma w takim przypadku kolejne dwa miesiące na skorygowanie sytuacji.

Zasadę lojalnej współpracy formułuje art. 4 ust. 3 TUE: „Zgodnie z zasadą lojalnej współpracy Unia i Państwa Członkowskie wzajemnie się szanują i udzielają sobie wzajemnego wsparcia w wykonywaniu zadań wynikających z Traktatów”.

Wśród źródeł prawa UE znajdują się również przepisy dotyczące niedyskryminacji ze względu na orientację seksualną:

¹⁵ José Manuel Durão Barroso, *Przewodniczący Komisji Europejskiej Orędzie o stanie Unii w 2012 r. Sesja plenarna Parlamentu Europejskiego / Strasburg*, 12.09.2012, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/SPEECH_12_596 (dostęp: 21.09.2021).

¹⁶ Komunikat Komisji Europejskiej do Parlamentu Europejskiego i Rady „Nowe ramy UE na rzecz umocnienia praworządności”, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex%3A52014DC0158> (dostęp: 21.09.2021).

- Karta Praw Podstawowych, art. 21 ust. 1: „**Zakazana jest wszelka dyskryminacja w szczególności ze względu na** płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub **orientację seksualną**”.
- Dyrektywa Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiająca ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy:
 - motyw 11: „Dyskryminacja ze względu na religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną może być przeszkodą w realizacji celów Traktatu WE, w szczególności w zakresie wysokiego poziomu zatrudnienia i ochrony socjalnej, podnoszenia poziomu i jakości życia, spójności gospodarczej i społecznej, solidarności i swobodnego przepływu osób”,
 - motyw 12: „W tym celu wszelka bezpośrednia i pośrednia dyskryminacja ze względu na wyznawaną religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną w zakresie regulowanym niniejszą dyrektywą powinna być w całej Wspólnocie zakazana. Zakaz dyskryminacji powinien również dotyczyć obywateli państw trzecich, ale nie obejmuje on odmiennego traktowania ze względu na przynależność państwową, bez uszczerbku dla postanowień dotyczących wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich oraz ich dostępu do zatrudnienia i pracy”,
 - motyw 23: „W bardzo niewielu okolicznościach różnice w traktowaniu mogą być uzasadnione w przypadku gdy charakterystyka związana z religią lub przekonaniami, niepełnosprawnością, wiekiem bądź orientacją seksualną jest istotnym i determinującym wymogiem zawodowym, pod warunkiem że cel jest zgodny z prawem, a wymóg zachowuje proporcje. O takich okolicznościach należy powiadamiać w informacjach dostarczanych przez Państwa Członkowskie Komisji”,
 - motyw 26: „Zakaz dyskryminacji powinien być obowiązujący, bez uszczerbku dla utrzymania i przyjęcia środków mających zapobiegać lub rekompensować niekorzystną sytuację grup osób danej religii lub przekonania, niepełnosprawności, wieku lub orientacji seksualnej i takie środki mogą dopuszczać istnienie organizacji osób danej religii lub przekonania, niepełnosprawności, wieku lub orientacji seksualnej w przypadku gdy ich głównym celem jest wspieranie szczególnych potrzeb tych osób”,
 - motyw 29: „Osoby, które były dyskryminowane ze względu na religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, powinny dysponować odpowiednimi środkami ochrony prawnej. Dla zapewnienia skuteczniejszego poziomu ochrony, stowarzyszenia lub osoby prawne powinny mieć również możliwość wszczynania procedur sądowych, na zasadach określonych przez Państwa Członkowskie, na rzecz ofiary lub ją wspierając, nie naruszając reguł procedury krajowej dotyczących przedstawicielstwa i obrony przed sądem”,
 - motyw 31: „Wprowadzenie przepisów dotyczących ciężaru dowodu wymaga, od momentu zaistnienia domniemania dyskryminacji i, w przypadkach, gdy fakt ten zostanie potwierdzony, skutecznego stosowania zasady równego traktowania, w której ciężar dowodu przypadnie na pozwanego. Jednakże pozwany nie ma obowiązku udowadniania, że powód jest wyznawcą danej religii, posiada określone

przekonania, jest w szczególności sposób niepełnosprawny, jest w danym wieku lub określonej orientacji seksualnej”,

- art. 1: „Celem niniejszej dyrektywy jest wyznaczenie ogólnych ram dla walki z dyskryminacją ze względu na religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną w odniesieniu do zatrudnienia i pracy, w celu realizacji w Państwach Członkowskich zasady równego traktowania”,
- art. 2 ust. 2 lit. b: „dyskryminacja pośrednia występuje w przypadku, gdy przepis, kryterium lub pozornie neutralna praktyka może doprowadzić do szczególnej niekorzystnej sytuacji dla osób danej religii lub przekonań, niepełnosprawności, wieku lub orientacji seksualnej, w stosunku do innych osób, chyba że taki przepis, kryterium lub praktyka jest obiektywnie uzasadniona zgodnym z prawem celem, a środki mające służyć osiągnięciu tego celu są właściwe i konieczne [...]”.

3.2. Art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej

Preambuła TUE wskazuje, że powstanie Unii Europejskiej było inspirowane „kulturowym, religijnym i humanistycznym dziedzictwem Europy, z którego wynikają powszechne wartości, stanowiące nienaruszalne i niezbywalne prawa człowieka, jak również wolność, demokracja, równość oraz państwo prawne”¹⁷. Art. 2 TUE wprost podaje, że „Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne Państwom Członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn.” Do zbioru powyższych wartości zalicza się także poszanowanie zasady praworządności.

Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, nie zawiera jednolitej definicji „praworządności”, tworzy natomiast tak zwaną „klausulę parasolową (*umbrella principle*)” albo inaczej metazasadę, która skupia elementy mające samodzielne znaczenie normatywne w systemie prawa UE¹⁸. Wskazują one na zasady składające się na praworządność, w ten sposób starając się zdefiniować jej podstawowe znaczenie. Zasady te obejmują między innymi:

- 1) zasadę legalizmu,
- 2) pewność prawa,
- 3) podział władz,
- 4) zakaz arbitralności w działaniu władz wykonawczych,
- 5) niezależne i bezstronne sądy,
- 6) skuteczną kontrolę sądową, w tym kontrolę poszanowania praw podstawowych,
- 7) równość wobec prawa¹⁹.

¹⁷ Traktat o Unii Europejskiej, wersja skonsolidowana: Dz.Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 13.

¹⁸ M. Taborowski, *Mechanizmy ochrony praworządności państw członkowskich w prawie Unii Europejskiej. Studium przebudzenia systemu ponadnarodowego*, Warszawa 2019, s. 61.

¹⁹ Załącznik I do Komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 marca 2014 r., „Nowe ramy UE na rzecz umocnienia praworządności”, COM(2014) 158 final.

Poszanowanie praworządności, zgodnie z Komunikatem, jest nierozdzielnie związane z poszanowaniem zasad demokracji i praw podstawowych: nie może być demokracji i poszanowania praw podstawowych bez poszanowania praworządności i odwrotnie²⁰. Dalej wskazano, że demokracja jest chroniona, jeśli zasadnicza rola sądownictwa, w tym trybunałów konstytucyjnych, może zapewnić wolność wypowiedzi, wolność zgromadzeń oraz poszanowanie zasad regulujących proces polityczny i wyborczy.

Komisja Europejska stawia się w roli strażnika praworządności państw członkowskich. W sytuacji, kiedy mechanizmy ustanowione na poziomie krajowym w celu zapewnienia praworządności przestają funkcjonować w granicach ustalonych przez organy unijne, wtedy mamy do czynienia z zagrożeniem dla praworządności, a tym samym dla funkcjonowania UE jako przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości bez granic wewnętrznych. W takich sytuacjach UE podejmuje działania, aby chronić szeroko rozumianą praworządność.

W Rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 17 września 2020 r. w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie stwierdzenia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Rzeczpospolitą Polską zasady praworządności, Parlament zauważa, że uzasadniony wniosek Komisji z dnia 20 grudnia 2017 r. złożony zgodnie z art. 7 ust. 1 TUE dotyczący praworządności w Polsce: ma ograniczony zakres, tj. dotyczy praworządności w Polsce w ścisłym znaczeniu niezawisłości sądownictwa i dostrzega pilną potrzebę rozszerzenia zakresu uzasadnionego wniosku **przez uwzględnienie wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia innych podstawowych wartości Unii, zwłaszcza demokracji i praw człowieka**²¹. **Uwypuklić wypada, że wartości te nie są tożsame z wartościami jakie przyświecały ojcom - założycielom Unii Europejskiej.**

W treści Rezolucji wezwano Radę i Komisję, aby nie stosowały wąskiej interpretacji zasady praworządności i w pełni wykorzystały potencjał procedury przewidzianej w art. 7 ust. 1 TUE, zajmując się konsekwencjami działania rządu polskiego dla wszystkich zasad zapisanych w art. 2 TUE, w tym demokracji i praw podstawowych.

Uwypuklić wypada, że brak jest podstaw do wskazywania naruszenia art. 2 TUE przez Polskę poprzez „brak współpracy” z Komisją. W załączniku nr II do Komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego w sposób obrazowy przedstawiono schemat działań poprzedzających wdrożenie art. 7 TUE. Przedstawia się on w następujący sposób:

²⁰ Komunikat, s. 4.

²¹ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 17 września 2020 r. w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie stwierdzenia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Rzeczpospolitą Polską zasady praworządności (COM(2017)0835 – 2017/0360R(NLE)).

Ramy na rzecz praworządności dla Unii Europejskiej

Źródło: Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady – Nowe ramy UE na rzecz umocnienia praworządności, COM(2014) 158 final, Strasburg 11.3.2014 r., Załącznik II.

Jak widać na zaprezentowanym diagramie, aby doszło do zastosowania art. 7 Traktatu o Unii Europejskiej, uprzednio musi dojść do szeregu czynności przygotowawczych. Samo postępowanie powinno zostać uruchomione dopiero w sytuacji powzięcia informacji, że w

danym państwie członkowskim istnieją „wyraźne oznaki” systemowego zagrożenia dla praworządności.

W tym miejscu uwypuklić wypada raz jeszcze, że Unia Europejska nie wykształciła jednolitej definicji praworządności, a o tym, co jest, a co nie jest praworządne, decydować mają organy unijne. Prowadzić to może do sytuacji, że działania zgodne z ustawą zasadniczą danego kraju dla organów prowadzących postępowaniu okazać się mogą „oznaką” zagrożenia praworządności. Podobna sytuacja dotyczy wykładni art. 2 TUE, który może być traktowany szeroko. Rozwiązanie zaznaczonego problemu wymaga ujednoczenia interpretacji art. 2 Traktatu, która „nie narzucałaby państwom członkowskim określonego systemu rządów, lecz oferowała kryteria pozwalające na stwierdzenie naruszenia porządku demokratycznego”²².

3.3. Art. 7 Traktatu o Unii Europejskiej

20 grudnia 2017 r. rozpoczął się nowy etap procedury monitorowania stanu praworządności w państwach członkowskich, związany z uruchomieniem mechanizmu z art. 7 ust. 1 TUE. W komunikacie prasowym Komisji Europejskiej z tego dnia możemy przeczytać, że „przez blisko dwa lata Komisja wielokrotnie podejmowała starania o nawiązanie konstruktywnego dialogu z polskimi władzami w kontekście ram na rzecz praworządności. Dzisiaj jednak stwierdziła, że istnieje wyraźne ryzyko poważnego naruszenia zasady praworządności w Polsce”²³.

Traktat amsterdamski wprowadził przepis (późniejszy art. 7 TUE)²⁴, zgodnie z którym Rada może stwierdzić poważne i stałe naruszenie przez państwo członkowskie zasad podstawowych dla UE. Na skutek tego stwierdzenia Rada mogła podjąć decyzję o zawieszeniu niektórych praw wynikających ze stosowania Traktatu do danego Państwa Członkowskiego. Stosownie do treści art. 7 ust. 1 TUE, na uzasadniony wniosek jednej trzeciej Państw Członkowskich, Parlamentu Europejskiego lub Komisji Europejskiej, Rada, stanowiąc większością czterech piątych swych członków po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, **może stwierdzić istnienie wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Państwo Członkowskie wartości, o których mowa w art. 2.**

Mechanizm zaprezentowany w omawianym przepisie ma pełnić funkcję prewencyjną. Aby doszło do zainicjowania procedury, konieczne jest stwierdzenie „istnienia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia wartości”. Sformułowanie to jest niedookreślone. Zarówno „wyraźne ryzyko”, jak i „poważne naruszenie” są wyrażeniami czysto subiektywnymi. W doktrynie przedmiotu przyjmuje się, że „poważne naruszenie” to takie, które ma „sporą wagę”, albo które „musi cechować się wysoką intensywnością i stanowić oczywiste naruszenie wielkiej wagi”²⁵. Zauważyć należy, że naruszenie „wielkiej” czy „sporej wagi” również jest wyrażeniem niejednoznacznym.

²² C. Möllers, L. Schneider, *Ochrona demokracji w Unii Europejskiej. Studium problemowe*, Warszawa 2018, https://pl.boell.org/sites/default/files/ochrona_demokracji_w_ue_ebook_2.pdf (dostęp: 21.09.2021), s. 88.

²³ *Praworządność: Komisja Europejska staje w obronie niezależności sądów w Polsce*, 20.12.2017, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/IP_17_5367 (dostęp: 21.09.2021).

²⁴ Art. 7 TUE został, w obecnym brzmieniu, ukształtowany dopiero traktatem z Lizbony

²⁵ M. Taborowski, dz. cyt., s. 169.

Ust. 2 wskazanego przepisu podaje, że Rada Europejska, **stanowiąc jednomyślnie na wniosek** jednej trzeciej Państw Członkowskich lub Komisji Europejskiej i po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, może stwierdzić, po wezwaniu Państwa Członkowskiego do przedstawienia swoich uwag, **poważne i stałe naruszenie przez to Państwo Członkowskie wartości, o których mowa w art. 2.**

Art. 354 TFUE wskazuje, że do celów art. 7 TUE dotyczącego zawieszenia niektórych praw wynikających z członkostwa w UE, członek Rady Europejskiej lub Rady reprezentujący dane Państwo Członkowskie **nie bierze udziału w głosowaniu, a dane Państwo Członkowskie nie jest uwzględniane przy obliczaniu jednej trzeciej lub czterech piątych Państw Członkowskich przewidzianych w ustępach 1 i 2 wspomnianego artykułu.** W świetle art. 354 TFUE, w wyżej wskazanym głosowaniu, nie jest więc brane pod uwagę państwo, któremu zarzuca się naruszenie art. 2 TUE. Stosownie do treści art. 354 ust. 1 TFUE wstrzymanie się od głosu członków obecnych lub reprezentowanych nie stanowi przeszkody w przyjęciu decyzji²⁶.

W tym miejscu wypada jednak uwypuklić, że w podobnej sytuacji względem Komisji Europejskiej, co Polska, znajdują się również Węgry. Zaistniała zbieżność interesów tych państw każe przypuszczać, że są one w stanie wzajemnie blokować możliwość uruchomienia sanacyjnego mechanizmu względem ich obu naraz. **Polska i Węgry będą mogły bowiem w odrębnych głosowaniach zablokować stwierdzenie poważnego i trwałego naruszenia przez nie wartości z art. 2 TUE. Obecnie Unia Europejska nie ma możliwości przeprowadzenia przedmiotowego mechanizmu równocześnie wobec dwóch państw członkowskich w jednej procedurze,** co wykluczałoby wszystkie te państwa z możliwości głosowania. W literaturze przedmiotu pojawiają się głosy, że „możliwe byłoby wszczęcie procedury z art. 7 ust. 2 TUE równocześnie wobec większej liczby państw członkowskich naruszających wartości z art. 2 TUE, co zarazem wykluczałoby wszystkie te państwa z możliwości głosowania”²⁷, jednak brak dla takiego rozwiązania podstawy prawnej.

W art. 7 ust. 3 TUE wskazano, że po dokonaniu stwierdzenia na mocy art. 7 ust. 2, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, może zdecydować o zawieszeniu niektórych praw wynikających ze stosowania Traktatów dla tego Państwa Członkowskiego, łącznie z prawem do głosowania przedstawiciela rządu tego Państwa Członkowskiego w Radzie. Rada uwzględnia przy tym możliwe skutki takiego zawieszenia dla praw i obowiązków osób fizycznych i prawnych.

Wyżej wskazany przepis podaje, że Rada Unii Europejskiej **może zdecydować o zawieszeniu niektórych praw** wynikających ze stosowania Traktatów wobec państwa członkowskiego, które dopuściło się poważnego i trwałego naruszenia art. 2 TUE. Sankcje nakładane na

²⁶ Art. 354 zd. 1 TFUE, stanowi, że „Do celów artykułu 7 Traktatu o Unii Europejskiej dotyczącego zawieszenia niektórych praw wynikających z członkostwa w Unii, członek Rady Europejskiej lub Rady reprezentujący dane Państwo Członkowskie nie bierze udziału w głosowaniu, a dane Państwo Członkowskie nie jest uwzględniane przy obliczaniu jednej trzeciej lub czterech piątych Państw Członkowskich przewidzianych w ustępach 1 i 2 wspomnianego artykułu. Wstrzymanie się od głosu członków obecnych lub reprezentowanych nie stanowi przeszkody w przyjęciu decyzji, o których mowa w ustępie 2 wspomnianego artykułu.”

²⁷ M. Taborowski, dz. cyt., s. 183.

państwo członkowskie nie są szczegółowo wymienione w traktatach. Mogą one dotyczyć pozbawienia prawa udziału i zabierania głosu w gremiach, odebrania możliwości obsadzania ważnych stanowisk publicznych przedstawicielami tego państwa członkowskiego czy płatności budżetowych dla państwa członkowskiego. Powyższe prowadzi do wniosku, że brak jest możliwości wykluczenia państwa członkowskiego z Unii Europejskiej na podstawie art. 7 ust. 3 TUE, bowiem wtedy zawieszonemu uległyby wszystkie prawa wynikające z Traktatów, nadto sankcje muszą spełniać unijną zasadę proporcjonalności.

4. Rzetelne odniesienie się do czterech pytań Komisji Europejskiej

Odpowiedź na pytania nr 5-12, zadane przez Komisję Europejską w liście z dnia 16 lutego, wymagałaby znajomości szczegółowych danych, do których dostępu nie posiadają autorzy niniejszej analizy. Przedstawiciele Fundacji Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris odnosili się jednak wielokrotnie do kwestii poruszonych w pytaniach nr 1-4, w związku z czym jest to możliwe również w niniejszej analizie.

4.1. Rzeczywisty status prawny deklaracji sprzeciwu wobec „ideologii LGBT”

Treść pytania: Jaki jest status prawny uchwał dotyczących „wolności od ideologii LGBT” w polskim prawie? W szczególności, czy mają one moc wiążącą, a jeśli tak, to dla kogo? Jak wiele oświadczeń lub uchwał tego typu przyjęto? Czy są one sformułowane w taki sam sposób czy też są różne? Jeśli są różne, czy mogą nam Państwo przekazać pięć różnych przykładów?

W 2019 roku radni około 50 jednostek samorządu terytorialnego w Polsce przyjęli niewiążące prawnie deklaracje sprzeciwu wobec „ideologii LGBT”²⁸. W związku z tym 26 listopada 2019 r. w siedzibie Parlamentu Europejskiego w Strasburgu, pod patronatem eurogrupy Zjednoczona Lewica Europejska, odbyła się konferencja prasowa, podczas której lewicowy aktywista Kamil Maczuga zaprezentował mapę zatytułowaną „Atlas nienawiści”, na której oznaczono wszystkie te polskie samorządy, niezależnie od rodzaju uchwał, jakie podjęły, tworząc dla nich zbiorcze, fałszywe określenie „stref wolnych od LGBT”²⁹. Mapa ta stała się pierwszym elementem szeroko zakrojonej kampanii propagandowej przeciwko Polsce, jakoby prorodzinne uchwały dyskryminowały osoby o skłonnościach homoseksualnych lub zaburzeniach tożsamości płciowej.

²⁸ Już na wstępie należy zdecydowanie zastrzec, że **nie są one tożsame z 39 samorządami, które przyjęły Samorządową Kartę Praw Rodzin (SKPR), ani z 5 samorządami, które przyjęły uchwały innego typu** – „w sprawie wsparcia dla konstytucyjnego modelu rodziny opartego na tradycyjnych wartościach” (powiat bielski, Wilamowice), „w sprawie obrony małżeństwa i rodziny” (Skierniewice), „w sprawie ataków na ks. abp. Marka Jędraszewskiego” (Zamość) oraz „w sprawie Karty LGBT i wychowania seksualnego w duchu ideologii gender” (powiat białostocki). **Niniejsza opinia nie odnosi się do tych 44 samorządów, a jedynie do tych samorządów, które przyjęły uchwały sprzeciwu wobec „ideologii LGBT”.**

²⁹ *Discrimination and hate speech against LGBTI people, including LGBTI free zones*, 26.11.2019, <https://web-guengl.streamovations.be/index.php/event/stream/discrimination-and-hate-speech-against-lgbti-people-including-lgbti-free-zones> (dostęp: 21.09.2021).

Niestety Parlament Europejski dał wiarę tym fałszywym oskarżeniom, uchwalając 18 grudnia 2019 r. rezolucję przeciwko Polsce, w której zostało użyte wprowadzające w błąd określenie „stref wolnych od LGBT”³⁰.

W rzeczywistości słowo „strefa” nie pada w żadnej z uchwalonych deklaracji. Takie określenie, niezgodnie z prawdą sugerowałoby bowiem, jakoby radni odgradzili swoją gminę, powiat lub województwo od reszty Polski, odmawiając wstępu na dane terytorium jakiegokolwiek osobie lub grupie osób, ustanawiając jakiś rodzaj znanej na Zachodzie „no-go zone”. Zjawisko to może mieć również charakter pośredni – tytułem przykładu można wymienić tutaj antyizraelskie uchwały określane jako „strefy wolne od izraelskiego apartheidu”³¹, lobbowane w Europie przez palestyński ruch BDS (Boycott, Divestment and Sanctions). Podobnie jak w przypadku deklaracji sprzeciwu wobec „ideologii LGBT”, również i tutaj określenie „stref” nie pojawiało się w żadnej uchwale, pozostając jedynie określeniem publicystycznym. W formie uchwały przyjęli je radni m.in. miast Leicester, Swansea czy Gwynedd w Wielkiej Brytanii (2014)³², Dubliną w Irlandii (2018)³³, czy licznych miejscowości lub prowincji w Hiszpanii³⁴. W odróżnieniu od uchwał antyizraelskich, nawołujących do rzeczywistego i konkretnego działania, zdecydowanie wykraczającego poza ustawowe kompetencje poszczególnych samorządów (bojkotu, wycofania inwestycji oraz podjęcia sankcji przeciwko Państwu Izrael), deklaracje polskich samorządów sprzeciwiających się „ideologii LGBT” nie charakteryzują się tymi cechami.

Przede wszystkim stwierdzić należy, że **żadna z deklaracji podjętych przez polskie samorządy przeciw „ideologii LGBT” nie jest aktem normatywnym i w żadnym wypadku intencją radnych nie było nadanie tym deklaracjom mocy prawnej.** Prawo uchwalania, oprócz uchwał *sensu stricto*, również i tego typu dokumentów mieści się w zakresie kompetencji samorządowych ciał prawodawczych, co potwierdził Naczelny Sąd Administracyjny wyrokiem z dnia 25 maja 2017 r. (sygn. akt I OSK 297/17): „uchwała jest nie jedyną, lecz główną formą uzewnętrzniania woli rady. W praktyce organ stanowiący podejmuje także apele, wnioski, rezolucje, stanowiska itp. **Takie apele czy deklaracje, mieszczą się w mającej kilkaset lat tradycji prawa do petycji.** [...] Podejmowanie wszelkich działań o charakterze niewładczym mieści się w zakresie zadań organów jednostki samorządu terytorialnego. **I o ile działania te nie wykraczają poza ramy działalności społeczno-organizatorskiej (nie mogą być egzekwowane z zastosowaniem przymusu państwowego), to nie jest wymagane, aby rada gminy miała wyraźne upoważnienie ustawowe do ich podjęcia.** Wynika to z faktu, że adresat działań niewładczych, np. mających formę apelu, zachowa się zgodnie ze skierowanym do niego wezwaniem. **Wybór**

³⁰ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 18 grudnia 2019 r. w sprawie dyskryminacji osób LGBTI i nawoływania do nienawiści do nich w sferze publicznej, w tym stref wolnych od LGBTI (2019/2933(RSP)), https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2019-0101_PL.html (dostęp: 21.09.2021).

³¹ Apartheid Free Zones, <https://bdsmovement.net/apartheid-free-zones> (dostęp: 21.09.2021).

³² Jamie Hailstone, *Councils win Israel boycott case*, 29.06.2016, <https://www.localgov.co.uk/Councils-win-Israel-boycott-case/41148> (dostęp: 21.09.2021).

³³ Raphael Ahren, *Dublin council calls to expel Israeli ambassador, endorse BDS*, 10.04.2018, <https://www.timesofisrael.com/dublin-council-calls-to-expel-israeli-ambassador-endorse-bds/> (dostęp: 21.09.2021).

³⁴ Mapa ELAI, *Listado de los Espacios Libres de Apartheid Israelí (ELAI)*, <https://boicotisrael.net/elai/mapa/> (dostęp: 21.09.2021).

konkretnego zachowania się należy bowiem do niego (wyrok NSA z 25 kwietnia 2017 r., I OSK 117/17). Zasada ta dotyczy także deklaracji”.

4.2. Rzeczywisty stan orzecznictwa polskich sądów w sprawach deklaracji sprzeciwu wobec „ideologii LGBT”

Treść pytania: Czy mogą Państwo podać, ile orzeczeń wydano w polskich sądach w sprawie zgodności tych uchwał z prawem polskim i ewentualnie z prawem unijnym? Proszę przekazać treść wszystkich dostępnych orzeczeń oraz informacje o wszystkich sprawach zawisłych, podając sąd, numer sprawy oraz streszczenie faktów i skarg.

Prawdą jest, że uchwały sprzeciwiające się „ideologii LGBT” aż 14 razy zostały zaskarżone do Wojewódzkich Sądów Administracyjnych pod zarzutem rzekomej dyskryminacji. Jednak **spośród wszystkich 14 spraw, rozstrzygniętych orzeczeniami wydanymi w latach 2019-2021, aż 10 skarg na prorodzinne deklaracje zostało odrzuconych (w tym 4 – prawomocnie), a tylko 4 uwzględnione**. Sądy stwierdziły, że – wbrew nieprawdziwym informacjom o rzekomym istnieniu „stref wolnych od LGBT” – **deklaracja tego typu „nie dotyczy prezentowania ideologii, która jest zakazana przez prawo i nie ingeruje swoją treścią w sferę publicznoprawną”** (II SA/Ke 650/19). Podkreślono również, że **akt taki „nie zawiera w swej treści sformułowań dyskryminujących osoby LGBT, jak też ograniczających prawa tych osób”** (II SA/Rz 27/20).

Pełna lista 10 postanowień, w których odrzucono skargi (wraz z sygnaturami):

- 1) WSA w Kielcach z 30 września 2019 r. (II SA/Ke 650/19, postanowienie prawomocne) – województwo świętokrzyskie,
- 2) WSA w Rzeszowie z 22 listopada 2019 r. (II SA/Rz 1118/19, postanowienie prawomocne) – województwo podkarpackie,
- 3) WSA w Poznaniu z 16 kwietnia 2020 r. (II SA/Po 188/20, postanowienie prawomocne) – gmina Szczytniki,
- 4) WSA w Krakowie z 23 czerwca 2020 r. (III SA/Kr 105/20, postanowienie uchylone przez NSA, III OSK 3353/21, nowa sygnatura: III SA/Kr 976/21) – gmina Lipinki,
- 5) WSA w Krakowie z 24 czerwca 2020 r. (III SA/Kr 360/20, postanowienie uchylone przez NSA, III OSK 3682/21, nowa sygnatura: III SA/Kr 975/21) – powiat tarnowski,
- 6) WSA w Krakowie z 6 lipca 2020 r. (III SA/Kr 316/20, postanowienie nieprawomocne) – gmina Tuchów,
- 7) WSA w Rzeszowie z 8 września 2020 r. (II SA/Rz 27/20, postanowienie nieprawomocne) – gmina Niebylec,
- 8) WSA w Kielcach z 29 grudnia 2020 r. (II SA/Ke 950/20, postanowienie prawomocne) – województwo świętokrzyskie,
- 9) WSA w Lublinie z 17 lutego 2021 r. (III SA/Lu 240/20, postanowienie nieprawomocne) – województwo lubelskie,
- 10) WSA w Lublinie z 17 lutego 2021 r. (III SA/Lu 312/20, postanowienie nieprawomocne) – powiat rycki.

Natomiast zaledwie cztery wyroki, które zapadły wbrew tej linii orzeczniczej, zostały już zaskarżone jako nieprawomocne do Naczelnego Sądu Administracyjnego:

- 1) WSA w Gliwicach z 14 lipca 2020 r. (III SA/Gl 15/20) – gmina Istebna,

- 2) WSA w Warszawie z 15 lipca 2020 r. (VIII SA/Wa 42/20) – gmina Klwów,
- 3) WSA w Lublinie z 6 sierpnia 2020 r. (III SA/Lu 7/20) – gmina Serniki,
- 4) WSA w Kielcach z 11 września 2020 r. (II SA/Ke 382/20) – gmina Osiek.

4.3. Rzeczywiste próby zdefiniowania „ideologii LGBT” w polskiej debacie publicznej

Treść pytania: Czy mogą Państwo wyjaśnić, co właściwie oznacza „wolność od ideologii LGBT”? Czy „ideologia LGBT” oznacza coś innego niż prawo osób LGBT do niebycia dyskryminowanym, zgodnie z prawem Unii, a jeśli tak, to na czym polega różnica?

W treści uchwał wskazywane były trzy przykłady działań inspirowanych ideologią „LGBT”:

1. sprzeczne z prawem instalowanie w szkołach „funkcjonariuszy poprawności politycznej” (nazywanych także „latarnikami LGBT”),
2. wykorzystywanie szkół przez gorszycieli zainteresowanych wczesną seksualizacją polskich dzieci w myśl tzw. standardów Światowej Organizacji Zdrowia,
3. wywieranie administracyjnej presji na rzecz stosowania poprawności politycznej (w niektórych wersjach: „homopropagandy”) w wybranych zawodach.

Tym trzem bezprawnym zachowaniom radni przeciwstawiali afirmację trzech zachowań zgodnych z prawem, odpowiednio:

1. strzeżenie **prawa do wychowania dzieci zgodnego z przekonaniem rodziców**,
2. chronienie uczniów, dbając o to, aby rodzice z pomocą wychowawców mogli **odpowiedzialnie przekazać im piękno ludzkiej miłości**,
3. **chronienie m.in. nauczycieli i przedsiębiorców przed narzucaniem im nieprofesjonalnych kryteriów działania** np. w pracy wychowawczej, w doborze pracowników czy kontrahentów.

Warto przy tym zaznaczyć, że **na samym początku uchwał radni umieszczali zazwyczaj wyraźne zastrzeżenie, że reprezentowany przez nich samorząd „nie będzie ingerować w prywatną sferę życia polskich rodzin”,** a na końcu uchwał – że samorząd ten w realizacji swoich publicznych zadań będzie wierny tradycji narodowej i państwowej, pamiętając o 1053 latach chrztu Polski, 100 latach od odzyskania Niepodległości Polski i 30 latach od odzyskania Samorządności Polaków.

Co więcej, sami samorządowcy wielokrotnie podkreślali, że użyte przez nich **określenie „ideologia LGBT” nie dotyczy jakiegokolwiek grupy osób, w tym osób zmagających się ze skłonnościami homoseksualnymi lub zaburzeniami tożsamości płciowej.** Przykładowo, radni miasta Tuchowa w uchwale z dnia 18 marca 2020 r.³⁵ stwierdzili, że jako „ideologię LGBT” rozumieją zespół „kontrowersyjnych i niepodzielanych przez znaczną część społeczeństwa poglądów na małżeństwo, rodzinę, sposób okazywania ludzkiej seksualności, wczesną seksualizację dzieci” oraz „próby ich forsowania w edukacji, kulturze i życiu społecznym”.

³⁵ Uchwała nr XIX/192/2020 Rady Miejskiej w Tuchowie z dnia 18 marca 2020 r. w sprawie udzielenia odpowiedzi na skargę spółki India Cosmetics spółka z o.o. z siedzibą w Poznaniu na Rezolucję Nr 2/2019 Rady Miejskiej w Tuchowie z dnia 29 maja 2019r. w sprawie przyjęcia rezolucji dotyczącej powstrzymania ideologii "LGBT+" przez wspólnotę samorządową, <https://bip.malopolska.pl/umtuchow,a.1743507.stanowisko-w-sprawie-udzielenia-odpowiedzi-na-skarge-adw-pana-przemyslawa-lisa-markiewicz-a-z-dnia-18.html> (dostęp: 21.09.2021).

Podnieść w tym miejscu należy, że deklaracje sprzeciwu wobec „ideologii LGBT” zostały uchwalone w konkretnym kontekście społeczno-politycznym – radni wyszli z tą inicjatywą w związku z ogłoszoną przez prezydenta Warszawy Rafała Trzaskowskiego w dniu 18 lutego 2019 r. deklaracją „Warszawska polityka miejska na rzecz społeczności LGBT+”³⁶. To właśnie spośród licznych postulatów tego dokumentu – który, podobnie jak deklaracje samorządowców, nie jest aktem normatywnym ani władczym – znalazły się trzy rodzaje działań, które należy ocenić jako obiektywnie sprzeczne z polskim prawem, i które z tego właśnie powodu wyszczególnili w swoich deklaracjach radni.

„Ideologia LGBT”, wobec której sprzeciw wyrazili polscy samorządowcy, nie oznacza zatem bynajmniej lesbijek, gejów, osób biseksualnych lub transpłciowych, ani jakichkolwiek innych osób identyfikowanych przez ich czyny ze sfery życia prywatnego, lecz uporządkowany zespół poglądów oraz ich realizację poprzez podejmowanie tych właśnie działań w sferze życia publicznego, obiektywnie sprzecznych z polskim prawem (instalowanie funkcjonariuszy politycznej poprawności w szkołach, tzw. latarników, wykorzystywanie szkół przez osoby zainteresowane wczesną seksualizacją polskich dzieci, wywieranie administracyjnej presji). Jednym z podstawowych założeń dla ruchu LGBT jest odrzucenie zasady dychotomicznego podziału na płęć męską i żeńską. Zasada ta znajduje swoje umocowanie w Konstytucji RP (art. 18, art. 33) jako fundamentalna dla polskiego porządku prawnego. Jest oczywistym, że nie wszystkie osoby o skłonnościach homoseksualnych lub zaburzeniach tożsamości płciowej odrzucają tę zasadę. W skrócie rzecz ujmując: **nie każda osoba o skłonnościach homoseksualnych lub zaburzeniach tożsamości płciowej jest członkiem ruchu „LGBT+”, a zarazem nie każdy członek ruchu „LGBT+” jest osobą o skłonnościach homoseksualnych lub zaburzeniach tożsamości płciowej.** Istnieją członkowie ruchu „LGBT”, niebędący „osobami LGBT”, a zarazem istnieją osoby o skłonnościach homoseksualnych lub transseksualnych zaburzeniach tożsamości płciowej, które nie utożsamiają się z ruchem „LGBT”.

Fakt przynależności do „ruchu LGBT” osób nie będących „osobami LGBT” potwierdza również np. Slavoj Žižek – jeden z najbardziej wpływowych współcześnie przedstawicieli filozofii marksistowskiej. W swoim głośnym artykule „The Sexual is Political” podkreśla, że **współcześnie skrót „LGBT+” jest uzupełniany do postaci „LGBTQIAAP”, gdzie jedna z liter „A” oznacza po prostu „Allies”, czyli „sojuszników”, które choć same nie są „osobami LGBT” (tzn. nie posiadają skłonności homoseksualnych ani zaburzeń tożsamości płciowej), to jednak należą do ruchu „LGBT” poprzez sam fakt uczestniczenia w działaniach tego ruchu**³⁷. Innym przykładem istnienia takiego rozróżnienia jest brytyjski ruch społeczny „Get the L out of LGBT”, zrzeszający lesbijki sprzeciwiające się uzurpowaniu sobie przez „ruch LGBT” prawa do reprezentacji ich interesów³⁸.

Istnienie „ideologii LGBT” wciąż jest przedmiotem toczącej się debaty naukowej w Polsce. Prof. Jacek Bartyzel definiuje „ideologię LGBT” jako „prawne, moralne i społeczne zrównanie wszelkich form aktywności w sferze płciowej, bazujące na uznaniu równoprawności i

³⁶ Prezydent stolicy podpisał Deklarację LGBT+, 18.02.2019, <https://um.warszawa.pl/-/prezydent-stolicy-podpisal-deklaracje-lgbt> (dostęp: 21.09.2021).

³⁷ Slavoj Žižek, *The Sexual is Political*, 01.08.2016, <https://thephilosophicalsalon.com/the-sexual-is-political/> (dostęp: 21.09.2021).

³⁸ *Get The L Out UK*, <http://www.gettheloutuk.com/index.html> (dostęp: 21.09.2021).

równorzędności tzw. orientacji seksualnych. Jej swoista «oryginalność» polega na tym, że jest to pierwsza w historii ideologia, która w centrum swojego zainteresowania postawiła akceptację dla każdego czy prawie każdego sposobu uzyskiwania satysfakcji płciowej oraz nadania tym praktykom statusu prawno-publicznego³⁹. Odrębność ideologii przyświecającej „ruchowi LGBT” potwierdzają również osoby zaangażowane we wspieranie tego ruchu, takie jak Jan Hartman, który jako jeden z jej celów wymienia (typowe dla ideologii) dążenie do rewolucyjnego obalenia zastanego porządku społecznego: „dostrzegamy, iż **niektóre role płciowe i seksualne związane są z opresją i podporządkowaniem kobiet władzy mężczyzn – w takim wypadku opowiadamy się za zmianą panujących obyczajów społecznych**”. W tym samym manifestie Hartman jako etapy pośrednie osiągnięcia tego celu wymienia instytucjonalizację układów homoseksualnych, zrównującą je z małżeństwami, i przyznanie takim układom prawa do wychowywania dzieci. Instytucjonalizacja taka wymagałaby zmiany art. 18 Konstytucji RP jako sprzeczna z jego aktualnym brzmieniem, co tylko podkreśla ewidentnie polityczny charakter postulatów „ruchu LGBT”. Kolejne postulaty „ideologii LGBT” w sferze prawno-politycznej, a zatem dalece wykraczające poza postawę antydyskryminacyjną, to: „jeśli osoby należące do pewnej mniejszości w zakresie doświadczenia i kulturowego manifestowania płci i seksualności mają specjalne potrzeby, których spełnienie wymaga zmian w prawie lub jakichś rozporządzeń władzy, to tego rodzaju ułatwienia powinny być z uwagi na te osoby wprowadzane w życie”. **Postulowane jest także uprawomocnienie transseksualnych zaburzeń tożsamości płciowej**, będące swoistą konsekwencją uprzedniego ideologicznego zrównania ich z orientacją seksualną: „Osobom odczuwającym pragnienie, aby dokonać zmiany płci nie tylko w sferze symbolicznej, takiej jak imię, ubiór czy uczesanie, lecz ponadto w większym lub mniejszym stopniu odmienić swoje ciało, by bardziej odpowiadało wyglądem płci, z którą się identyfikują, powinno się zapewnić warunki prawne i organizacyjne ułatwiające dokonywanie pożądanych przez nie zmian”. **„Ideologia LGBT” obejmuje również wprowadzenie elementów propagandy „ruchu LGBT” do szkół publicznych**: „Domagamy się, aby szkolnictwo publiczne wzięło na siebie zadanie kształtowania postaw tolerancji i szacunku dla różnorodności i odmienności w różnych obszarach kultury i obyczajów”, rozumianej jednak jako „upowszechnianie wiedzy o różnorodności postaw i preferencji w zakresie życia płciowego i tożsamości płciowej”. **Także publiczne finansowanie badań naukowych powinno być prowadzone w duchu „ideologii LGBT”**: „Uważamy za istotne, aby prowadzone były i wspierane ze środków publicznych badania naukowe (socjologiczne, psychologiczne, historyczne) na temat różnych – historycznie kulturowo zmiennych – form przejawiania się ludzkiej płciowości i seksualności⁴⁰”.

4.4. Rzeczywiste przykłady nieprofesjonalnych zachowań motywowanych „ideologią LGBT” w Polsce

Treść pytania: Co dokładnie oznacza tekst uchwały w sprawie „wolności od ideologii LGBT” przytoczony w pkt 1.1 powyżej? Jeśli chodzi o rekrutację osób LGBT lub wybór takich osób jako wykonawców, czy mogą Państwo podać przykłady

³⁹ Jacek Bartyzel, *Czy LGBT jest ideologią?*, 17.12.2020, <https://www.pch24.pl/prof--jacek-bartyzel--czy-lgbt-jest-ideologia-80687.i.html> (dostęp: 21.09.2021).

⁴⁰ Jan Hartman, *Czym jest ideologia gender oraz LGBT?*, 10.06.2019, <https://hartman.blog.polityka.pl/2019/06/10/czym-jest-ideologia-gender-oraz-lgbt/> (dostęp: 21.09.2021).

„nieprofesjonalnych kryteriów” narzucanych nauczycielom i przedsiębiorcom? Czy mogliby Państwo również przytoczyć przykłady „administracyjnej presji na rzecz stosowania poprawności politycznej w wybranych zawodach”?

Tekst: „Nie pozwolimy wywierać administracyjnej presji na rzecz stosowania poprawności politycznej (słusznie zwanej niekiedy po prostu homopropagandą) w wybranych zawodach. Będziemy chronili m.in. nauczycieli i przedsiębiorców przed narzucaniem im nieprofesjonalnych kryteriów działania np. w pracy wychowawczej, przy doborze pracowników czy kontrahentów”.

Przykłady „nieprofesjonalnych kryteriów” w duchu propagandy ruchów LGBT były wielokrotnie opisywane przez Fundację Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris. Tytułem przykładu warto wymienić chociażby program „Szkoła Przyjazna Prawom Człowieka”. Wbrew neutralnej nazwie, zajęcia dla nauczycieli i uczniów prowadzili podczas niego w 2019 r. działacze podmiotów wchodzących w skład ruchu LGBT – Stowarzyszenia Lambda Warszawa (jednej z „organizacji powierniczych” warszawskiej Deklaracji LGBT), lubelskiego Stowarzyszenia Homo Faber (organizatora jednego z „Marszów Równości”), gdańskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób LGBT Tolerado i Fundacji Diversity Polska. Według Aldony Machnowskiej-Góry, dyrektorki koordynatorki ds. kultury i komunikacji społecznej w Urzędzie m. st. Warszawy, realizacja tego projektu jest „tym wszystkim, czego oczekują społeczności LGBT i co zostało zapisane w Deklaracji”⁴¹.

Przykładem wywierania presji na przedsiębiorców było natomiast włączenie się w 2017 r. Rzecznika Praw Obywatelskich do postępowania wykroczeniowego przeciwko drukarzowi, który odmówił wykonania usługi sprzecznej z jego światopoglądem, polegającej na promowaniu ruchu LGBT⁴². Dopiero 26 czerwca 2019 r. Trybunał Konstytucyjny (wyrok o sygn. akt K 16/17) stwierdził niekonstytucyjność tego przepisu, figurującego w Kodeksie wykroczeń od czasów komunistycznych. Po wyroku TK, wyrok skazujący drukarza został uchylony przez Sąd Apelacyjny w Łodzi, co potwierdził następnie Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 8 grudnia 2020 r. (sygn. akt II KA 1/20).

5. Konstytucja RP jako punkt odniesienia dla autorów poszczególnych deklaracji

W swoich deklaracjach radni nie przyjmują „ograniczonego” czy „dyskryminującego” modelu małżeństwa, rodziny czy wychowania, lecz w pełni opierają się na wzorcach ustrojowych, wynikających z Konstytucji RP, Prawa oświatowego oraz historycznych doświadczeń państwa polskiego. W niniejszym rozdziale wątek ten zostanie rozwinięty.

5.1. Konstytucyjny model rodziny nie obejmuje homoseksualnych konkubinatów

Ustrojodawca już w preambule Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stwierdza, że podstawowe prawa państwa oparte są między innymi na „zasadzie pomocniczości umacniającej uprawnienia obywateli i ich wspólnot”. Podstawową wspólnotą społeczną jest

⁴¹ N. Bernaciak, *Wstępna analiza niebezpiecznych treści zawartych w projekcie «Szkoła przyjazna prawom człowieka – jak przeciwdziałać wykluczeniu i przemocy w szkole?»*, 15.11.2019, https://ordoiuris.pl/sites/default/files/inline-files/Szko%C5%82a_przyjazna_prawom_czlowieka_analiza.pdf (dostęp: 21.09.2021).

⁴² *Sprawa drukarza z Łodzi*, 14.06.2018, <https://bip.brpo.gov.pl/pl/postepowania-strategiczne-rpo/sprawa-drukarza-z-lodzi> (dostęp: 21.09.2021).

właśnie rodzina, co uzasadnia umieszczenie przepisu obejmującego ją ochroną już w rozdziale I ustawy zasadniczej, a zatem wśród zasad ustrojowych całego porządku prawnego Rzeczypospolitej – posiadających wyższą rangę niż przepisy rozdziału II, w którym wyliczono już konkretne wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela.

Zgodnie z art. 18 Konstytucji RP, „małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej”. Pojęcie rodziny pojawia się następnie trzykrotnie w rozdziale II. Zgodnie z art. 47, „każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym”. W doktrynie wskazuje się jednak, że spośród czterech różnych wymienionych przedmiotów ochrony prawnej to właśnie życie rodzinne chronione jest z największą intensywnością – **„zakres ochrony życia rodzinnego na mocy wyraźniej decyzji ustrojodawcy podlega intensywniejszej ochronie niż zakres ochrony życia prywatnego. Prawo do poszanowania życia rodzinnego pozostaje bowiem w związku z art. 18 Konstytucji RP, stanowiąc jego szczegółowe rozwinięcie⁴³. Dlatego też w orzecznictwie TK wskazuje się, że art. 47 Konstytucji RP powinien być odczytywany «w kontekście» art. 18⁴⁴”⁴⁵.**

Trybunał Konstytucyjny (dalej: TK) podjął się już kilkakrotnie doprecyzowania, co należy rozumieć pod pojęciem „rodziny” w kontekście tych dwóch artykułów Konstytucji RP. Stwierdził mianowicie, że „w przypadku analizy pojęcia «rodziny», jako wartości konstytucyjnej, pojęcie to zakłada ochronę pewnej skomplikowanej rzeczywistości społecznej będącej **sumą stosunków łączących przede wszystkim rodziców i dzieci (choć w szerszym ujęciu pojęcie rodziny powinno obejmować także inne relacje powstające na zasadzie więzów krwi czy stosunków przysposobienia)**”⁴⁶. W nowszym orzecznictwie dwukrotnie podkreślił natomiast również, że **„życie rodzinne należy rozumieć jako zespół relacji zachodzących między małżonkami oraz osobami pozostającymi w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa”**⁴⁷.

O rodzinie wspomina również art. 71 ust. 1 zd. 1 Konstytucji RP, w myśl którego „państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny”. W orzecznictwie wskazuje się, że „art. 18 jest wyrazem tej samej aksjologii, która inspirowała treść art. 71 Konstytucji” i **„nakazuje podejmowanie przez państwo takich działań, które umacniają więzi między osobami tworzącymi rodzinę, a zwłaszcza więzi istniejące między rodzicami i dziećmi oraz między małżonkami”**. W przywołanym wyroku TK stwierdził niezgodność z Konstytucją przepisów ustawy o świadczeniach rodzinnych, które uprzywilejowywały osoby samotnie wychowujące dziecko, przyznając im dodatki do zasiłku rodzinnego z tego tytułu. TK powołał się przy tym na fatalne skutki kwestionowanych przepisów, przez które zwiększyła się liczba pozwów o orzeczenie separacji lub rozwodu, a „samo wystąpienie z żądaniem orzeczenia separacji lub rozwodu jest dowodem osłabienia więzi istniejących między małżonkami”⁴⁸.

⁴³ Zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 stycznia 1999 r., sygn. akt K 1/98, Dz.U. 1999 nr 20 poz. 180.

⁴⁴ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 listopada 2013 r., sygn. akt P 33/12, Dz.U. 2013 poz. 1439.

⁴⁵ M. Wild, Komentarz do art. 47 Konstytucji RP [w:] red. M. Safjan, L. Bosek, *Konstytucja RP. Tom I. Komentarz do art. 1–86*, Warszawa 2016.

⁴⁶ Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 maja 1997 r., sygn. akt K 26/96, OTK ZU 2/1997, poz. 19.

⁴⁷ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 stycznia 2014 r., sygn. akt SK 5/12, Dz.U. 2014 poz. 135; wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 września 2015 r., sygn. akt K 3/13, Dz.U. 2015 poz. 1557.

⁴⁸ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 maja 2005 r., sygn. akt K 16/04, Dz.U. 2005 nr 95 poz. 806.

Aktualnie przedmiotem prac Sejmu RP jest poselski projekt ustawy o polityce prorodzinnej jednostek samorządu terytorialnego, przedłożony w dniu 4 stycznia 2021 r., którego art. 2 pkt 1 definiuje rodzinę jako „**wspólnotę osób związanych pokrewieństwem, powinowactwem, przysposobieniem lub związkiem małżeńskim** zawartym zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359)”⁴⁹. Na dzień dzisiejszy nie stanowi on jeszcze oczywiście uchwalonego aktu prawnego, jednak stanowi istotny punkt odniesienia jako próba przeniesienia na grunt porządku ustawowego definicji dookreślanej dotąd jedynie przez TK. Wyraźnie wskazane zostały tutaj cztery podstawy tworzące rodzinę:

- a) Pokrewieństwo,
- b) Powinowactwo,
- c) Przysposobienie (adopcja),
- d) Małżeństwo.

Konstytucyjny model rodziny wyraźnie nie przewiduje zatem określania pojęciem „rodziny” konkubinatów, w tym zarówno nieformalnych związków różno-, jak i jedнопłciowych. Pojęcie „tęczowej rodziny”, które usiłują wprowadzić do dyskursu prawnego lobbyści radykalnych ideologii, jest w świetle prawa polskiego wewnętrznie niespójne i sprzeczne z naturą „rodziny” jako pojęcia zastanego przez polskiego ustawodawcę. Osoby, które nie są wzajemnie powiązane przez pokrewieństwo, powinowactwo, przysposobienie lub małżeństwo, nie są rodziną.

5.2. Małżeństwo rozumiane wyłącznie jako związek kobiety i mężczyzny

Art. 18 Konstytucji RP przypomina, że małżeństwo jest „związkiem kobiety i mężczyzny”. Wbrew teom lobbyistów radykalnych ideologii, jest to definicja wykluczająca inne rozumienie tego pojęcia niż heteroseksualne. O koniecznie różnopłciowym charakterze małżeństwa wspomniano również w orzecznictwie TK: „**Małżeństwo (jako związek kobiety i mężczyzny) uzyskało w prawie krajowym RP odrębny status konstytucyjny zdeterminowany postanowieniami art. 18 Konstytucji. Zmiana tego statusu byłaby możliwa jedynie przy zachowaniu rygorów trybu zmiany Konstytucji, określonych w art. 235 tego aktu**”⁵⁰. Co więcej, „jedyny element normatywny, dający się odkodować z art. 18 Konstytucji, to ustalenie zasady heteroseksualności małżeństwa”⁵¹.

TK przypomina zarazem o tym, co jest istotą instytucji małżeństwa – **państwo chroni małżeństwo nie po to, by zabezpieczyć wzajemną przyjemność, radość czy szczęście dwojga ludzi, ale po to, „aby zapewnić małżeństwu i rodzinie na nim opartej optymalną realizację funkcji, które ustawodawca uznaje za najbardziej istotne dla społeczeństwa, a więc przede wszystkim funkcji prokreacyjnych i opiekuńczo-socjalizacyjnych. [...] Prawo o decydowaniu o swoim życiu osobistym (art. 47 Konstytucji) nie ma bowiem charakteru absolutnego**, przy którym nie liczą się już żadne prawa i wolności innych osób, a także ochrona porządku publicznego polegająca na zapewnieniu małżeństwu i rodzinie na

⁴⁹ Druk nr 869. Poselski projekt ustawy o polityce prorodzinnej jednostek samorządu terytorialnego „Samorząd dla Rodziny”, 04.01.2021, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?nr=869> (dostęp: 21.09.2021).

⁵⁰ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 maja 2005 r., sygn. akt K 18/04, Dz.U. 2005 nr 86 poz. 744.

⁵¹ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 listopada 2010 r., sygn. akt SK 10/08, Dz.U. 2010 nr 217 poz. 1436.

nim opartej **możliwie optymalnej realizacji istotnych funkcji społeczeństwa**, a przede wszystkim zagwarantowaniu ochrony dobra dziecka”⁵².

Zagadnienie małżeństwa było przedmiotem ożywionej dyskusji w trakcie uchwalania Konstytucji RP. Zasadnym jest przytoczenie tutaj tych jej fragmentów, które pozwalają na jednoznaczne ustalenie, że faktyczną intencją ustrojodawcy było zapewnienie małżeństwu wyłącznie heteroseksualnego charakteru oraz ochrony tak intensywnej, by niedopuszczalnym było uchwalenie atrakcyjnej alternatywy wobec małżeństwa w postaci rejestrowanego „związku partnerskiego”. W dniu 4 kwietnia 1995 r. podczas posiedzenia Komisji Konstytucyjnej Zgromadzenia Narodowego ekspert Piotr Winczorek tłumaczył, że **„chodzi o to, aby wykluczyć inne małżeństwa niż związek kobiety i mężczyzny. [...] Jest to bowiem pojęcie zastane, funkcjonujące w kulturze prawnej od czasów rzymskich. Jeśli więc trzymać się pojęć zastanych, to nie sadzę, aby mogło być małżeństwo inne niż między mężczyzną i kobietą”**⁵³. Senator Piotr Andrzejewski zwracał natomiast uwagę na **„sens ograniczenia małżeństwa do takiego zakresu, który wynika z prawa naturalnego czy też z prawa, które nie jest dzisiaj w Polsce kwestionowane. Natomiast *de lege ferenda* może się okazać, że jeżeli przyjmiemy przepis o małżeństwie, nie mówiąc, na czym ono polega, to może się on spotkać z dowolną interpretacją. [...] Ponieważ Konstytucję piszemy nie tylko w oparciu o pewną aksjologię, ale również w oparciu o pewną perspektywę czasową, chcę dać jasny pogląd zabezpieczający nas przed interpretacjami dowolnymi i zbyt daleko idącymi”**⁵⁴.

Podczas posiedzenia Zgromadzenia Narodowego w dniu 24 lutego 1997 r. wątek ten ponownie został podniesiony przez senator Alicję Grześkowiak: **„Konieczne jest więc dookreślenie, że małżeństwo obejmuje związek kobiety i mężczyzny, by wykluczyć możliwość zawierania związków małżeńskich przez osoby, po stronie których występują naturalne przeszkody do ich zawierania, np. przez dwie kobiety czy dwóch mężczyzn”**⁵⁵. Kontynuowała go również podczas dalszej części posiedzenia, 27 lutego: **„Proponuję wyraźne zapisanie, że małżeństwo to związek kobiety i mężczyzny i dopiero jako taki związek staje się on wartością konstytucyjną. Uniemożliwiłoby to wprowadzenie do prawa boczną furtką albo wprost możliwości zawierania związków między osobami, które wykazują się naturalnymi przeszkodami do zawarcia małżeństwa, czyli dwiema kobietami czy dwoma mężczyznami”**⁵⁶. Poseł Aleksander Bentkowski zastrzegł, że **„jeżeli nie zamieścimy tego zapisu, będzie można domyślać się, że dopuszczamy inne małżeństwa. Dlatego myślę, że ta poprawka powinna również znaleźć**

⁵² Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 listopada 2016 r., sygn. akt K 13/15, Dz.U. 2016 poz. 2203.

⁵³ Posiedzenie z dnia 4 kwietnia 1995 r., Biuletyn Komisji Konstytucyjnej Zgromadzenia Narodowego, nr XVII, Warszawa 1995, s. 31,

https://bs.sejm.gov.pl/exlibris/aleph/a22_1/apache_media/DDNEBMFGB28MFMXQPE1X6EJF2FD3E6.pdf (dostęp: 21.09.2021).

⁵⁴ Tamże, s. 32.

⁵⁵ Alicja Grześkowiak, wypowiedź na posiedzeniu Zgromadzenia Narodowego w dniu 24 lutego 1997 r., <http://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/wypowiedz.xsp?posiedzenie=zn3&dzien=1&wyp=022&kad=2> (dostęp: 21.09.2021).

⁵⁶ Alicja Grześkowiak, wypowiedź na posiedzeniu Zgromadzenia Narodowego w dniu 27 lutego 1997 r., <http://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/wypowiedz.xsp?posiedzenie=zn3&dzien=4&wyp=024&kad=2> (dostęp: 21.09.2021).

uznanie, najpierw wśród członków Komisji Konstytucyjnej, a potem w szerokim gremium Zgromadzenia Narodowego⁵⁷.

Sąd Najwyższy stwierdził ponadto, że „ze względu na konstytucyjną zasadę ochrony małżeństwa oraz brak podstaw do uznania braku regulacji prawnej związków pozamałżeńskich za lukę w prawie, niedopuszczalne jest stosowanie unormowań z zakresu prawa małżeńskiego (w tym wspólności majątkowej i podziału dorobku), nawet w drodze analogii, do innych niż małżeństwo stosunków cechujących się istnieniem więzi osobisto-majątkowych”⁵⁸.

5.3. Prawo rodziców do wychowywania dzieci zgodnie ze swoim sumieniem

Prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami oraz do zapewnienia im takiego wychowania zostało potwierdzone w art. 48 ust. 1 oraz art. 53 ust. 3 Konstytucji RP jako prawo osobiste rodziców. Jego fundamentalne znaczenie wielokrotnie podkreślał Trybunał Konstytucyjny⁵⁹. Trybunał uznał nawet, że rodzicom przysługuje **prawo podmiotowe** do wychowania ich dzieci⁶⁰. W doktrynie mówi się także o wynikającej z art. 48 ust. 1 zd. 1 Konstytucji RP „**wolności konstytucyjnej**”⁶¹ polegającej na zakazie ingerencji osób trzecich w tym władz publicznych w prawnie chronioną sferę postępowania rodziców. Zauważa się, że „prawo do wychowania dziecka zgodnie z własnymi przekonaniami jest w praktyce **najważniejszym prawem rodzicielskim**”⁶².

Pierwszeństwo rodziców w zakresie wychowania dzieci potwierdzają także ratyfikowane przez Polskę umowy międzynarodowe. Wśród nich wypada wymienić przede wszystkim:

- Powszechną Deklarację Praw Człowieka z dnia 10 grudnia 1948 r. Zgodnie z jej art. 26 ust. 3, „Rodzice mają prawo pierwszeństwa w wyborze nauczania, które ma być dane ich dzieciom”;
- Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych z dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz.U. 1977 nr 38 poz. 167), który chroni pierwszeństwa rodziców do wychowania ich dzieci w art. 18 ust. 4, stanowiącym, iż strony „zobowiązują się do poszanowania wolności rodziców lub w odpowiednich przypadkach, opiekunów prawnych do zapewnienia swym dzieciom wychowania religijnego i moralnego zgodnie z własnymi przekonaniami”;
- Europejską Konwencją Praw Człowieka z dnia 4 listopada 1950 r. Prawo rodziców wyboru wychowania dla ich dzieci wynika z art. 2 Protokołu Nr 1 do EKPC, co stanowi

⁵⁷ Aleksander Bentkowski, wypowiedź na posiedzeniu Zgromadzenia Narodowego w dniu 28 lutego 1997 r., <http://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/wypowiedz.xsp?posiedzenie=zn3&dzien=5&wyp=076&kad=2> (dostęp: 21.09.2021).

⁵⁸ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2007 r., sygn. akt IV CSK 301/07, Lex nr 361309.

⁵⁹ Por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 15 listopada 2005 r., sygn. akt P 3/05, w którym Trybunał podkreślił, że „Konstytucja wymaga zagwarantowania, zgodnie z zasadą pomocniczości, możliwie szerokiej autonomii rodziców w wykonywaniu funkcji rodzicielskich, w tym zwłaszcza wychowawczych ze względu na dobro dziecka (art. 47, art. 48, art. 53 ust. 3 Konstytucji RP). Celem takiego ukształtowania regulacji jest zapewnienie ochrony konstytucyjnych praw rodziców przed dowolną i arbitralną ingerencją władzy publicznej. Na ten wymiar nauczania decydujący wpływ powinni mieć zatem rodzice”.

⁶⁰ Tak wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 października 2011 r., sygn. akt K 16/10 oraz z dnia 21 stycznia 2014 r., sygn. akt SK 5/12.

⁶¹ M. Safjan, L. Bosek (red.), *Konstytucja RP. Tom I. Komentarz do art. 1–86*, 2016.

⁶² Tamże.

w tym przepisie jeden z elementów „prawa do nauki”. Zgodnie ze zd. 2 tego przepisu: „Wykonując swoje funkcje w dziedzinie wychowania i nauczania, Państwo uznaje prawo rodziców do zapewnienia tego wychowania i nauczania zgodnie z ich własnymi przekonaniem religijnymi i filozoficznymi”.

5.4. Prawo dziecka do ochrony przed demoralizacją

Zwrócić należy uwagę na te fragmenty deklaracji, w których wyrażana jest opozycja wobec osób „zainteresowanych wczesną seksualizacją polskich dzieci w myśl tzw. standardów Światowej Organizacji Zdrowia (WHO)”. Wypada zatem przypomnieć, że zgodnie z § 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 12 sierpnia 1999 r., **treści dotyczące wiedzy o życiu seksualnym człowieka, ukazywanym w ujęciu integralnym, zawarte w podstawie programowej kształcenia ogólnego, są realizowane w ramach zajęć edukacyjnych „Wychowanie do życia w rodzinie”**. Rozporządzenie nie przewiduje odstępstw od tego stanu rzeczy. W świetle § 2 wskazanego rozporządzenia realizacja treści programowych zajęć **powinna stanowić spójną całość z pozostałymi zadaniami wychowawczo-profilaktycznymi szkoły, a w szczególności wspierać wychowawczą rolę rodziny, promować integralne ujęcie ludzkiej seksualności oraz kształtować postawy prorodzinne, prozdrowotne i prospołeczne**. Przyjęty przez prawodawcę model przekazywania wiedzy w zakresie seksualności jest wyrazem określonej preferencji aksjologicznej wynikającej z Konstytucji RP. Jest to wyraz określonej, personalistycznej wizji antropologicznej, w której człowiek postrzegany w sposób holistyczny, nieredukowalny do wymiaru biologicznego.

Model skrajnie permisywnej, wulgarnej „edukacji” seksualnej, prezentowany w tzw. standardach WHO⁶³, pozostaje wyraźnie sprzeczny z tymi założeniami, a jego lektura⁶⁴ pozwala zasadnie twierdzić, że przyczynia się do dekompozycji systemu edukacji określonego aktami prawa powszechnie obowiązującego, z którymi deklaracje samorządowców w pełni

⁶³ Biuro Regionalne WHO dla Europy i BZgA, *Standardy edukacji seksualnej w Europie. Podstawowe zalecenia dla decydentów oraz specjalistów zajmujących się edukacją i zdrowiem*, 2012, https://www.bzga-whocc.de/fileadmin/user_upload/Dokumente/WHO_BzGA_Standards_polnisch.pdf (dostęp: 21.09.2021).

⁶⁴ Zgodnie ze standardami WHO seksedukatorzy powinni przekazywać dzieciom w wieku poniżej 4 lat takie treści jak „radość i przyjemność z dotykania własnego ciała”, „masturbacja w okresie wczesnego dzieciństwa” oraz „odkrywanie własnego ciała i własnych narządów płciowych”, dzieci w wieku od 4 do 6 lat mają zgłębiać tematykę związków osób tej samej płci, a w wieku od 6 do 9 lat mają być nauczane o różnych metodach antykoncepcji, poznawać „seks w mediach (łącznie z Internetem)” oraz rozwijać swoje „zadowolenie i przyjemność z dotykania własnego ciała (masturbacja/autostymulacja)”. Kolejne etapy to przekazywanie dzieciom w wieku od 9 do 12 lat tematów: „przyjemność, masturbacja, orgazm”, „skuteczne stosowanie prezerwatyw i środków antykoncepcyjnych”, „miłość wobec osób tej samej płci” czy „różnice między tożsamością płciową i płcią biologiczną” a wreszcie „pierwsze doświadczenia seksualne” (przypomnieć należy, że chodzi o dzieci, które nie ukończyły 12 roku życia!), w wieku 12 do 15 lat: „tożsamość płciowa i orientacja seksualna, w tym «coming out»/homoseksualizm”, „ciąża (także w związkach osób tej samej płci), bezpłodność, przerywanie ciąży, antykoncepcja, antykoncepcja doraźna” oraz „informacje o usługach doradczych dotyczących antykoncepcji”. Ostateczny cel tak prowadzonej „edukacji seksualnej” następuje wraz z ukończeniem 15 roku życia, kiedy tak uformowany młody człowiek powinien osiągnąć konkretną przemianę światopoglądową: „zmiana możliwych negatywnych odczuć, odrzy i nienawiści wobec homoseksualizmu na akceptację różnic seksualnych”, mieć świadomość istnienia „seksu powiązanego z wymianą dóbr ekonomicznych (prostytycja, seks za prezenty lub posiłki)” oraz wyrażać „otwartość na różnego rodzaju związki i style życia”. Tamże.

zgodne.

5.5. Suwerenność Polski w obszarze prawa małżeńskiego i rodzinnego

Art. 9 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej wyraźnie stanowi, że „prawo do zawarcia małżeństwa i prawo do założenia rodziny są gwarantowane **zgodnie z ustawami krajowymi** regulującymi korzystanie z tych praw”. Nie wynika z tego zatem obowiązek uznawania związków jedнопłciowych zrównanych z małżeństwami przez inne państwo członkowskie. Nawet gdyby w przyszłości tego rodzaju postanowienie zostało wpisane do Karty, narzucenie Polsce takiego obowiązku wykluczył też w sposób jednoznaczny tzw. protokół polsko-brytyjski (nr 30) do Karty Praw Podstawowych, zgodnie z którym Karta nie rozszerza kompetencji Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej ani żadnego sądu polskiego do uznania, że przepisy polskie są niezgodne z przepisami Karty⁶⁵. Polska złożyła do Karty również własną deklarację (nr 61), zapewniając, że „Karta w żaden sposób nie narusza prawa państw członkowskich do stanowienia prawa w zakresie moralności publicznej, **prawa rodzinnego**, a także ochrony godności ludzkiej oraz poszanowania fizycznej i moralnej integralności człowieka”⁶⁶. Wcześniej analogiczną deklarację (nr 39) Polska złożyła do Traktatu akcesyjnego w 2003 r.: „nic w postanowieniach Traktatu o Unii Europejskiej, Traktatów ustanawiających Wspólnoty Europejskie oraz w postanowieniach traktatów zmieniających lub uzupełniających te traktaty nie stanowi dla Państwa Polskiego przeszkody w regulowaniu **kwestii o znaczeniu moralnym**, jak również kwestii odnoszących się do ochrony życia ludzkiego”⁶⁷.

Podkreślić należy, że suwerenność państwa polskiego w zakresie instytucji prawa rodzinnego została jasno zadeklarowana również na gruncie ogłoszonych przez Sejm RP uchwał – niewiążących prawnie, jednak mających istotne znaczenie jako zobowiązanie moralne i istotna wskazówka w dekodowaniu rzeczywistych zamiarów ustawodawcy przekazującego część kompetencji instytucjom Unii Europejskiej. Już dwa miesiące przed referendum akcesyjnym Sejm RP podjął uchwałę z dnia 11 kwietnia 2003 r. w sprawie suwerenności polskiego prawodawstwa w dziedzinie moralności i kultury (M.P. 2003 nr 19 poz. 290), w której wyraźnie wskazano, że „**polskie prawodawstwo w zakresie moralnego ładu życia społecznego, godności rodziny, małżeństwa i wychowania oraz ochrony życia nie podlega żadnym ograniczeniom w drodze regulacji międzynarodowych**”. Stanowisko to zostało następnie powtórzone w uchwale z dnia 1 kwietnia 2008 r. dotyczącej zgody na ratyfikację Traktatu lizbońskiego (M.P. 2008 nr 31 poz. 270, „Karta praw podstawowych Unii Europejskiej w żaden sposób nie narusza **prawa Rzeczypospolitej Polskiej do stanowienia prawa w zakresie moralności publicznej, prawa rodzinnego**, a także ochrony godności

⁶⁵ Dz. Urz. UE C 202/313 z 07.06.2016, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e8d52e1-2c70-11e6-b497-01aa75ed71a1.0018.01/DOC_4&format=PDF (dostęp: 21.09.2021).

⁶⁶ Dz. Urz. UE C 202/358 z 07.06.2016, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e8d52e1-2c70-11e6-b497-01aa75ed71a1.0018.01/DOC_6&format=PDF (dostęp: 21.09.2021).

⁶⁷ Dz. Urz. UE L 236 z 23.09.2003, s. 983, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2003:236:FULL&from=PL> (dostęp: 21.09.2021).

ludzkiej oraz poszanowania fizycznej i moralnej integralności człowieka”) oraz uchwale z dnia 27 maja 2011 r. (M.P. 2011 nr 47 poz. 522, „**Celem traktatowym nie jest przenoszenie regulacji materialnego prawa rodzinnego dotyczących związków partnerskich z państw Unii, które w ostatnich latach wprowadziły w ustawodawstwie wewnętrznym takie regulacje, do państw, które podobnych konstrukcji prawnych nie przewidują** (m.in. do Polski, w której ochrona małżeństwa, jako związku kobiety i mężczyzny, jest zasadą wyrażoną w art. 18 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej)). Sejm stoi na stanowisku, że **Unia Europejska nie ma kompetencji do przyjmowania przepisów dotyczących materialnego prawa rodzinnego, w szczególności przepisów, które powodują wprowadzenie związków partnerskich regulowanych prawem państwa rejestracji w państwach nieprzewidujących takiej instytucji prawnej**”).

6. Podsumowanie

Większość deputowanych do Parlamentu Europejskiego wydaje się być zdeterminowana, by szukać możliwości ukarania Polski za podejmowanie prorodzinnych uchwał nawet przy braku rzeczywistych podstaw prawnych do takiego działania. Na tę determinację wskazują cztery rezolucje podjęte przez PE od 2019 r., zawierające nieprawdziwe informacje na temat Polski, sytuacji osób o skłonnościach homoseksualnych lub zaburzeniach tożsamości płciowej w Polsce, deklaracji sprzeciwu wobec „ideologii LGBT” oraz Samorządowej Karty Praw Rodzin. Pomimo iż żaden polski samorząd w rzeczywistości nie ustanowił jakiegokolwiek „strefy” wolnej od jakichkolwiek osób lub grup osób, a większość sądów administracyjnych uznała deklaracje sprzeciwu wobec „ideologii LGBT” za zgodne z prawem, niektórzy zachodni politycy, wywierający wpływ na uchwalenie tego typu rezolucji, wciąż preferują antypolską propagandę lewicowych ekstremistów zamiast rzetelnej analizy faktów.

Wypada wyrazić nadzieję, że urzędnicy Komisji Europejskiej, jako profesjoniści, nie podążą w toku trwającego obecnie postępowania za tak nagannymi wzorcami, skupiając się na cierpliwej wymianie pism z przedstawicielami polskiego rządu.

Za zdecydowanie niewłaściwą należy uznać reakcję na trwające postępowanie sekretarza stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej, który mylnie utożsamił ze sobą omawiane deklaracje sprzeciwu wobec „ideologii LGBT” z SKPR. Samorządowa Karta Praw Rodzin jako dokument, w którym nie pada ani jedno odniesienie do ruchu LGBT, jest bezpieczną alternatywą dla pozostałych uchwał, które – mimo iż, jak zostało to wykazane, nie posiadają charakteru dyskryminującego – budzą kontrowersje w oczach zachodnich polityków. Cennym punktem odniesienia jest przypadek Rady Miejskiej w Wilamowicach, która – w odpowiedzi na podobne zarzuty – uchwałą nr XXXII/246/21 z dnia 30 kwietnia 2021 r. uchyliła uchwałę nr XIV/83/19 z dnia 30 października 2019 r. „w sprawie wsparcia dla konstytucyjnego modelu rodziny opartego na tradycyjnych wartościach” (która zawierała stwierdzenie o „podważaniu przez przedstawicieli środowisk LGBT pojęcia modelu rodziny”), **zastępując ją właśnie Samorządową Kartą Praw Rodzin, co pozwoliło miastu zatrzymać środki z Funduszy Norweskich**⁶⁸. Przedstawiciele Królestwa Norwegii nie dopatrzili się w

⁶⁸ *Wilamowice zachowały 7 mln zł z Funduszy Norweskich dzięki przyjęciu Samorządowej Karty Praw Rodzin*, 07.05.2021, <https://ordoiuris.pl/rodzina-i-malzenstwo/wilamowice-zachowaly-7-mln-zl-dzieki-przyjeciu-samorzadowej-karty-praw-rodzin> (dostęp: 21.09.2021).

SKPR jakichkolwiek sformułowań, które miałyby decydować o odebraniu środków. Należy spodziewać się, że również przedstawiciele Komisji Europejskiej uznałyby taką zmianę za satysfakcjonującą.

Niezależnie jednak nawet od tego konkretnego przypadku, należy przypomnieć, że **żadna spośród 40 uchwał przyjmujących SKPR nie została nigdy skutecznie zaskarżona do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego**. Treść SKPR nigdy nie była przyczyną stwierdzenia nieważności uchwały przez któregokolwiek z wojewodów. Aby ułatwić wprowadzanie proponowanych rozwiązań w życie, eksperci Instytutu Ordo Iuris przygotowali **kilkudziesięciostronicowy poradnik „Jak realizować Samorządową Kartę Praw Rodzin?”**⁶⁹. **O pełnej zgodności SKPR z Konstytucją RP zaświadczyli również uznani konstytucjoniści** – prof. Anna Łabno⁷⁰ oraz dr hab. Jacek Zalesny⁷¹. Poszczególne rozwiązania dokumentu spotkały się z **aprobatą grupy posłów na Sejm RP, którzy w styczniu 2021 r. złożyli projekt ustawy „Samorząd dla Rodziny”**⁷², czekający obecnie na pierwsze czytanie.

W debacie publicznej pojawiają się propozycje alternatywne, mające na celu przeformułowanie deklaracji. Tytułem przykładu warto przytoczyć postulat prof. Jana Tadeusza Dudy, aby budzące na Zachodzie tak wiele nieporozumień sformułowanie „ideologia LGBT” zastąpić nieco bardziej skomplikowanym, lecz lepiej oddającym istotę rzeczy sformułowaniem „neomarksistowska ideologia płciowości kulturowej”⁷³. W odróżnieniu od tej propozycji rozwiązanie polegające na zastąpieniu deklaracji sprzeciwu wobec „ideologii LGBT” Samorządową Kartą Praw Rodzin jest metodą sprawdzoną i bezpieczną.

⁶⁹ *Kompendium wiedzy dla prorodzinnych samorządów. Przewodnik Ordo Iuris na temat Samorządowej Karty Praw Rodzin*, 07.05.2020, <https://ordoiuris.pl/rodzina-i-malzenstwo/kompendium-wiedzy-dla-prorodzinnych-samorzadow-przewodnik-or-do-iuris-na-temat> (dostęp: 21.09.2021).

⁷⁰ Prof. dr hab. Anna Łabno – opinia o zgodności z Konstytucją Samorządowej Karty Praw Rodzin, 21.01.2021, <https://ordoiuris.pl/rodzina-i-malzenstwo/prof-dr-hab-anna-labno-opinia-o-zgodnosci-z-konstytucja-samorzadowej-karty> (dostęp: 21.09.2021).

⁷¹ Dr hab. Jacek Zalesny – opinia o zgodności z Konstytucją Samorządowej Karty Praw Rodzin, 21.01.2021, <https://ordoiuris.pl/rodzina-i-malzenstwo/dr-hab-jacek-zalesny-opinia-o-zgodnosci-z-konstytucja-samorzadowej-karty-praw> (dostęp: 21.09.2021).

⁷² Druk nr 869. Poselski projekt ustawy o polityce prorodzinnej jednostek samorządu terytorialnego „Samorząd dla Rodziny”, 04.01.2021, <https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/druk.xsp?nr=869> (dostęp: 21.09.2021).

⁷³ Angelika Pitoń, *Ojciec prezydenta Dudy ma pomysł, jak PiS ogra Komisję Europejską: "Zamienimy słowo LGBT na neomarksistowską ideologię płciowości kulturowej"*, 07.09.2021, <https://krakow.wyborcza.pl/krakow/7,44425,27542373,ojciec-prezydenta-dudy-ma-pomysl-jak-pis-ogra-komisje-europejska.html> (dostęp: 21.09.2021).